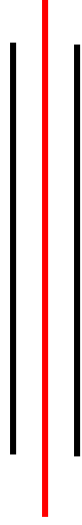

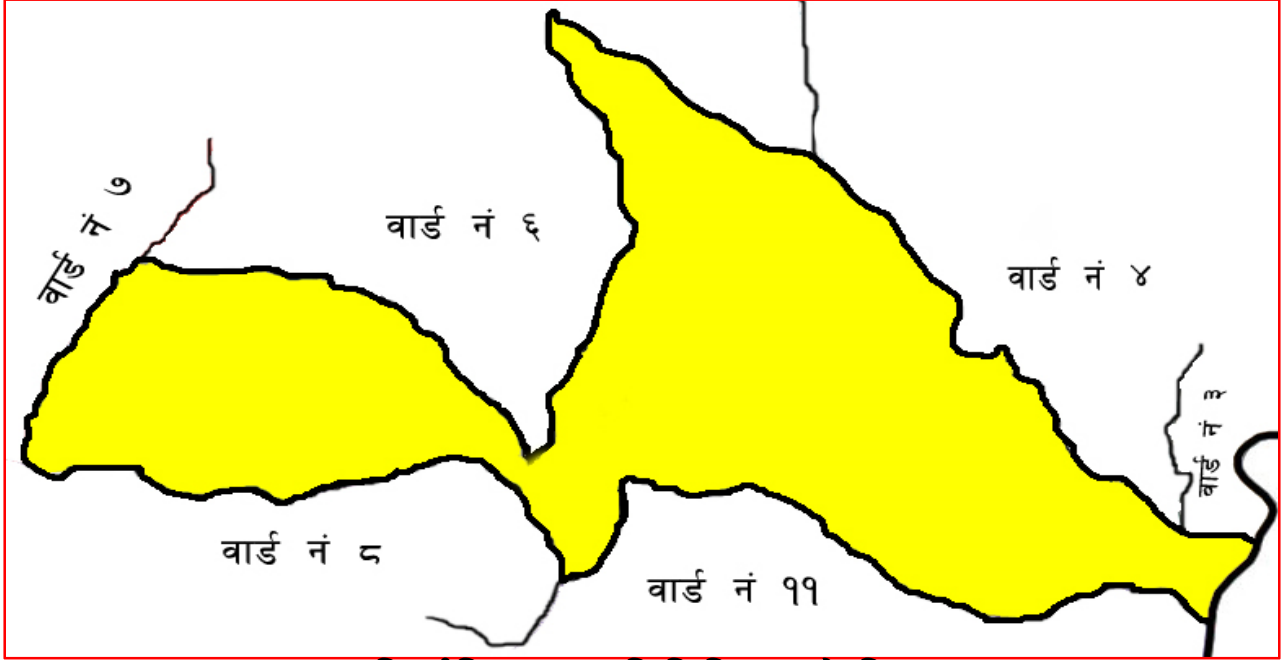
भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५
जाजरकोट

बस्तुगत विवरण
२०७५/२०७६

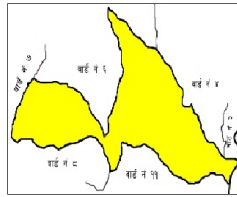

तयार गर्ने
भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५
जाजरकोट

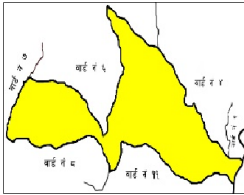
भेरी नगरपालिकाका वार्ड नं ५ जाजरकोट

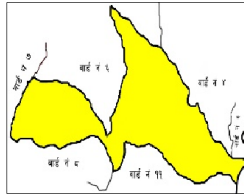
निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण

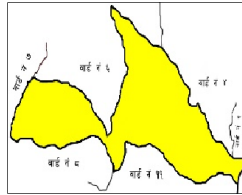
श्यामलाल जैसी.
वार्ड अध्यक्ष

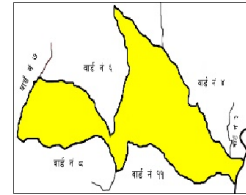
सिता वस्नेत
वार्ड सदस्य

हिरा वि क
वार्ड सदस्य

मोटिलाल वस्नेत
वार्ड सदस्य

रमेश जैसी
वार्ड सदस्य

भेरी नगरपालिका
वडा समितिको कार्यालय
वार्ड नं ५ जाजरकोट
कर्णाली प्रदेश नेपाल

शुभकामना

जाजरकोट जिल्ला अन्तरगत भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वस्तुगत विवरण तयार पार्ने महत्वपूर्ण जिम्मेवारी पाउनुभएकोमा श्री वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट एसोसिएट्स प्रा लि काठमाडौंलाई बधाई दिन चाहान्छु । आफुले पाएको जिम्मेवारी इमान्दारीताका साथ निर्वाह गर्नु भएको छ भन्ने विश्वास लिएको छु । नाम वाट नै स्वतः प्रष्ट छ कि वस्तुगत विवरण तयार गर्नु भन्नाले कुनै पनि भुगोलको आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, राजनितिक, प्रशासनिक, भौगोलिक तथा वातावरणीय आयामका विभिन्न सुचकहरूको आधारमा तथ्य एवम तथ्याङ्क संकलन र सो को विश्लेषण समेतलाई बुझाउछ । त्यस्तो वस्तुगत विवरण ले सम्वन्धित भूगोलको यथार्थ धरातललाई चित्रण गरेको हुन्छ । विकास निर्माण योजना तर्जुमा गर्न, आवधिक योजना तर्जुमा गर्न, क्षेत्रगत रणनीतिहरू तयार गर्न तथा समग्र विकास र समृद्धिका अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन रणनीति तय गर्न वस्तुगत विवरण सहयोग सिद्ध हुन्छ र त्यस्ता योजना तथा रणनीतिहरू यथार्थ वस्तुपरक र कार्यान्वयन गर्न योग्य हुन्छन ।

विगत लामो समय सम्म राज्य जनप्रतिनिधिविहिन अवस्थामा गुज्रेको अवस्था र राज्यको नयाँ संरचना अनुरूपको निर्वाचन भई जनप्रतिनिधिले पद वहाली गरेको पनि करीव १८ महिना पछि वस्तुगत विवरण तयार भएको छ । यस सन्दर्भमा प्रस्तुत वस्तुगत विवरणले भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को प्रारम्भिक अवस्थालाई तथ्याङ्क मार्फत जनसमक्ष ल्याउने कार्य गरेको छ । जनप्रतिनिधिहरूलाई वार्ड नं ५ को वस्तुगत अवस्थाको जानकारी समेत गराएको छ ।

प्रस्तुत वस्तुगत विवरणले भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वास्तविक धरातलमा आधारित हुने गरि वार्षिक तथा आवधिक योजना तर्जुमा मार्फत विकास र समृद्धिको सपना पुरा गर्न सहयोग पुर्याउन सकोस भन्ने शुभेच्छा प्रकट गर्न चाहान्छु ।

श्यामलाल जैसी

वार्ड अध्यक्ष

भेरी नगरपालिका
वडा समितिको कार्यालय
वार्ड नं ५ जाजरकोट
कर्णाली प्रदेश नेपाल

शुभकामना

देश संघीय शासन व्यवस्था मार्फत संचालन हुन थालेपछि गठित स्थानीय तहहरू नयाँ भूगोल र संरचनामा आएको हुनाले यसको वर्तमान वस्तुगत अवस्थाको यथार्थ चित्रण गर्नु आवश्यक थियो । यहि आवश्यकता परिपुर्तिकालागि भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को प्रथम पटक तयार हुन लागेको वस्तुगत विवरण यहाँको यथार्थतालाई तथ्याङ्क मार्फत उजागर गर्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

वस्तुगत विवरण तयार गर्नु भनेको विकास योजना तर्जुमा तथा वार्षिक वजेट तर्जुमाको पुर्व आधार तयार गर्नु हो । तथ्य र तथ्याङ्कमा आधारित भई निर्माण हुने भावी योजना कार्यान्वयन योग्य र नतिजामुखी हुने कुरामा दुईमत छैन । यस भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा जनप्रतिनिधिहरू वहाल भएपश्चात संचालित कार्यक्रम तथा वजेटलाई वस्तुगत विवरणमा आधारिति वनाउन नसकिएता पनि अव उप्रान्त प्रस्तुत हुने नीति कार्यक्रम तथा वजेटलाई तथ्य र तथ्याङ्कमा आधारित वनाउन यस वस्तुगत विवरणले सहयोग पुर्याउनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५को समग्र भूगोललाई समेटी यस भित्रका विविध आयामहरूलाई सुचकको माध्यमबाट तथ्याङ्क संकलन हुने हुदा क्षेत्रगत योजनाहरू निर्माण गर्न सहज हुनेछ । समाज र समुदाय स्तर सम्म पुगी विकासका प्राथमिकता निर्धारण गर्न यो वस्तुगत विवरण गतिलो हतियार बन्न सक्छ । वार्ड नं ५ भित्रको भूगोल, वर्ग क्षेत्र र समुदायको आवश्यकता पहिचान गरि सोही अनुरूप नीति कार्यक्रम तथा वजेट तर्जुमा गर्न यसले सहयोग पुर्याउनेछ । समग्र वार्ड नं ५ को सन्तुलित विकासकालागि पनि वस्तुगत विवरण उपयोगी हुन सकोस भन्ने शुभेच्छा व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

महेन्द्र वहादुर पुन
वार्ड सचिव

वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट एसोसिएट प्रा.लि.

काठमाडौं

स्था: २०७३

दुई शब्द

मुलुकलाई समृद्ध बनाउन हरेक स्थानीय सरकारहरु समृद्ध हुनु जरुरी हुन्छ । जसको लागि अत्यन्तै वस्तुपरक योजनाहरु निर्माण गरि तिनिहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन नै मुख्य उपाय हो । भनिन्छ एउटा मुलुकलाई समृद्ध बनाउन उत्कृष्ट योजनाहरुको निर्माण गर्न जरुरी हुन्छ र त्यो उत्कृष्ट योजना मुलुकको लागि आधा काम सम्पन्न गर्नु सरह हुन्छ ।

कुनै क्षेत्रको विकास गर्न सरल तरिकाले वाटो तय गर्नु जरुरी हुन्छ, जसको निम्ती सरल ढंगले उपायको खोजी गर्नु पर्दछ । ऐले हामी कहाँ छौं ? अव कहाँ जाने ? र त्यो कसरी सम्भव छ ? यी तीन प्रश्नहरुको सरल जवाफ नै मुलुक वा समाज परिवर्तन गर्ने अचुक र सरल उपाय हुन्छन् । पहिलो प्रश्नको जवाफ वस्तुगत विवरण मार्फत प्राप्त गरिन्छ भने दोश्रो र तेश्रो प्रश्नको जवाफ आवधिक विकास योजना वा गुरु योजना मार्फत प्राप्त गरिन्छ ।

पार्श्वचित्र वा वस्तुगत विवरणहरुको संगालो एउटा यस्तो ऐना हो जुन ऐनावाट स्थानीय निकायको सम्पूर्ण विवरणहरु छलङ्ग रुपमा सहज अवलोकन गर्न सकिन्छ । यसै सन्दर्भमा भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ ले आफ्नो पार्श्व चित्र (वस्तुगत विवरण) बनाउनको लागि परामर्शदाता संस्थाको रुपमा वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट एसोसिएट्स प्रालि, काठमाडौं लाई छनौट गरि यो पार्श्व चित्र निर्माण गर्ने जुन अवसर प्रदान गर्नु भयो त्यसको लागि भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का सम्पूर्ण पदाधिकारीहरु प्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

यो पार्श्व चित्र निर्माण कार्य त्यति सहज छैन । यस कार्यलाई अत्यन्तै सत्य तथ्य परक बनाउन भर मग्धुर प्रयास गरिएको छ । यसलाइ सम्पन्न गर्न विभिन्न क्षेत्रवाट सवैको साथ सहयोग प्राप्त भएको छ । यो पार्श्व चित्र निर्माणमा तथ्यांक विश्लेषण विज्ञको रुपमा कार्य गर्नु हुने श्री केशवराज ढुंगेललाई विशेष धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यो प्रोफाइल तयार गर्न समन्वय कर्ताको रुपमा कार्य गर्नु हुने प्रा.लि.का कार्यक्रम अधिकृत श्री तुलसिंह अधिकारी, तथ्यांक संकलकको रुपमा जिम्मा लिई हरेक वस्तीका घर घर पुगि तथ्यांक संकलन गर्नु हुने तथ्यांक संकलक सुरेन्द्र बहादुर चन्द लाइ पनि विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

वस्तुगत विवरण तयार गरेर मात्र पुग्दैन । यो वस्तुगत विवरणको आधारमा सहि विश्लेषण गरेर सहि योजनाहरु निर्माण गरि त्यसको सहि र प्रभावकारी कार्यान्वयनवाट मात्र भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ ले सोचे अनुसारको प्रतिफल प्राप्त गर्न सक्दछ । यो वस्तुगत विवरणमा प्राप्त सुचना र तथ्यांकहरुको सहयोगमा नगरपालिकाले आवधिक तथा गुरुयोजना निर्माण गरेर अधि वढ्नु अबको आवश्यकता हो । नगरपालिकाको ध्यान त्यता तर्फ जानेछ भन्दै र्सवाङ्गीण र चौतर्फी विकासको लागि शुभकामाना समेत व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

१५ मंसीर २०७५

गंगा वहादुर शाही
प्रबन्ध निर्देशक

प्रकाशकीय

नेपालको संविधान २०७२ ले कल्पना गरे अनुसार स्थानीय निकाय पुनरसंरचना गर्दै अधिकार सम्पन्न स्थानीय तह तयारीको कार्य अगाडी बढिरहेको छ । जस अनुसार जाजरकोट जिल्लामा साविकमा कायम रहेका १ नगरपालिका र २६ गाउँ विकास समितिलाई पुनरसंरचना मार्फत हाल ३ नगरपालिका र ४ गाउँपालिका एकाई कायम गरिएको छ । नयाँ भौगोलिक संरचना अनुसार साविकमा गाविस अर्न्तगतका भौगोलिक अवस्थिति लगायत जनसंख्या, आर्थिक, सामाजिक, प्राकृतिक श्रोत र साधनहरु समेतको अवस्थामा परिवर्तन भएको छ ।

अधिकार निक्षेपणका हिसावले यसरी नयाँ कायम भएका स्थानीय तह नै स्थानीय सरकार बनेका छन् । स्थानीय तहको चुनाव समेत सम्पन्न भई नया जन प्रतिनिधिहरुले कार्यभार संम्हाली सकेको पनि १८ महिना भन्दा वढि भइसकेकोछ । करीव १५ वर्ष पछि स्थानीय तहमा आएका जनप्रतिनिधिहरुलाई नया जोस जाँगर सहित चुनाव ताका गरिएका प्रतिवद्धता पुरा गराउनको लागि हालको वर्तमान यथार्थता भित्र रहेर नयाँ योजनाहरु निर्माण गरि संघीयता कार्यान्वयमा जोड दिनु पर्ने अवस्था रहेको छ । यद्यपी नयाँ संरचनाका स्थानीय निकायहरुमा भरपर्दो, आधिकारिक र पर्याप्त सूचनाहरुको आवश्यकता तथा तथ्याड्कहरुको अभिलेख उपलब्ध हुन सकिरहेको थिएन । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ सालको विवरण हाल धेरै परिवर्तन भएको छ । त्यसैले सबै विवरणहरु प्राथमिक रुपमा नै संकलन गरेर ताजा अवस्थाको यथार्थ चित्र प्रस्तु गर्न यो भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

नेपाल सरकार तत्कालीन सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले २०७४/०१/२६ मा सबै स्थानीय तहहरुले आ आफ्नो क्षेत्रका वस्तुगत विवरण तोकिएको ढाँचामा तयार गरी वेभ साईडमा राख्न निर्देशन प्राप्त भएको छ । सो आधारमा उपलब्ध सबै सूचना तथा जानकारीहरुको आधारमा परामर्शदाता संस्था **वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट एसोसिएट्स प्रा लि** को सहयोगमा यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

निर्धारित समय भित्र यो भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को पार्श्व चित्र तयारी गर्न सहयोग गर्नुहुने वार्ड नं ५ का सम्पूर्ण कर्मचारीहरु विभिन्न राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरु,सुचना उपलब्ध गराउनुहुने विभिन्न विषयगत कार्यालयहरु,प्राथमिक तथ्याड्क संकलन गर्ने गणकहरु,सुचना विश्लेषण गरि निश्कर्ष निकाल्ने विश्लेषकहरु लगायत परियोजना संचालन गर्ने परामर्शदाता वेस्टर्न नेपाल लोकल डेभलपमेन्ट एसोसिएट्स प्रालि काठमाडौं प्रति हार्दिक आधार व्यक्त गर्दछौं साथै भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ निवासी सम्पूर्ण दाजुभाई दिदि वहिनिहरुले यसको समुचित प्रयोगमा सहयोग गर्नु हुनेछ भन्ने विश्वास सहित सबैमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछौं ।

वस्तुगत विवरण किन ?

विकास निर्माणका कार्यहरूका निर्दिष्ट लक्ष्य, उद्देश्य र अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त गर्नका लागि योजनावद्ध तरिकाले अगाडि बढ्नु पर्ने कुरामा राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा स्थानीय लगायत जुनसुकै स्तरमा कसैको पनि दुईमत छैन । स्थानीय योजना तयारीको लागि आधारभूत खम्बाको रूपमा सम्बन्धित क्षेत्रको विस्तृत वस्तुगत सुचनाहरूको आवश्यकता जरुरी हुन्छ । तिनै वस्तुगत विवरणका सूचकाङ्कले संकेत गरेअनुसार स्थानीय निकाय तथा स्थानीय सरकार अगाडी बढ्न सके त्यसबाट प्राप्त प्रतिफल दिगो र प्रभावकारी हुन्छ । यसले स्थानीय निकायमा सुशासन प्रवर्द्धनमा समेत सहयोग पुग्नेछ । यसका लागि शुरु देखि अन्त्य सम्म स्थानीय जनसहभागिता जुट्न सक्ने पारदर्शी र दिगो विकास प्रकृयाहरूको आवश्यकता टड्कारो रूपमा देखिएको छ । नेपालको सन्दर्भमा लोकतन्त्रको स्थापनासँग नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय जनतालाई शासन सञ्चालनमा प्रत्यक्ष र नजिकको हक स्थापना गर्दै राज्यको पुनरसंरचनाको व्यवस्था गरेको छ । जसअनुसार प्रान्तीय संरचनामा साविकको स्थानीय निकायको रूपमा रहेका गाउँविकास समितिहरूको सिमांकनमा हेरफेर गरी नयाँ संरचनामा स्थानीय सरकारको रूपमा अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकारको अवधारणा अगाडी ल्याएको छ । यस अवस्थामा नयाँ घोषणा भएका स्थानीय निकायको प्रशासनिक व्यवस्थापन सहज पार्दै बस्तुनिष्ठ योजना तयारीका लागि घरधुरी स्तरको तथ्याङ्क र सूचनाहरू अद्यावधिक भई नसकेकोले सोही खाडल पुर्ति गर्ने उद्देश्यले आवश्यक प्राथमिक र द्वितीय स्तरका सूचनाहरू संकलन गरी त्यसैको आधारमा यो भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

यो वस्तुगत विवरणमा नेपाल सरकार संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको मिति २०७४ वैशाख २६ गतेको परिपत्र अनुसारको ढाँचामा रहेर सान्दर्भिक सवै तालिकाहरूलाई अधिकतम तालमेल मिलाउने प्रयास गरिएको छ । वस्तुगत विवरण तयारीको लागि सवै वस्तीमा रहेका समग्र सुचना तथा सामाजिक, आर्थिक लगायत अन्य क्षेत्रको बस्तुगत अवस्थाबारे जानकारी आवश्यक पर्ने भएकोले वस्ती स्तरमा वस्तुगत अवस्थालाई संकलन गरी विश्लेषण गरिएको छ । वस्तुगत अवस्थाले संकेत गरेका सुचकाङ्कका आधारमा आगामी स्थानीय स्तरका योजनाहरू प्रस्ताव गर्न सहज हुनेछ ।

यो भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वस्तुगत विवरण तयारीका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- विकास प्रकृयाको लागि महत्वपूर्ण तीन प्रश्नहरू "एले म कहाँ छु ?" "अव म कहाँ जाने ?" र "त्यो कसरी संभव छ ?" मध्ये पहिलो प्रश्नको वास्तविक जवाफ खोज्ने ।
- भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५, जाजरकोटको सवै घरधुरीमा पुगी आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, प्राकृतिक र मानवीय सम्पत्तीको लेखाजोखा गर्ने ।
- भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वर्तमान यथार्थतालाई जस्ताको तस्तै प्रस्तुत गर्ने ।
- योजना तर्जुमा बजेट बाँडफाडका लागि आधार तयार गर्ने ।
- संभावना भएजति सवै सुचनाको जातीय लिङ्गीय र क्षेत्रीय हिसावले विश्लेषण गर्ने ।
- हरेक तथ्याङ्कको समाजशास्त्रीय, ग्रामिण विकास र लैङ्गिक सामाजिक हिसावले विश्लेषण गर्ने ।
- आवधिक विकास योजनाको लागि मार्ग प्रस्तुत गर्ने ।
- वडाको योजना तर्जुमा प्रकृयमा आवश्यक पर्ने सवै सुचनाहरू वडा स्तरमा नै अद्यावधिक गर्ने ।

विषय सुची

१. परिचय.....	१
१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमी तथा सिमाना	१
२. स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा मेलाहरुको विवरण	१
३. पर्यटकीय स्थलहरुको विवरण.....	१
४. सामुदायिक वनको विवरण.....	२
५. जनसंख्या वितरणको अवस्था.....	३
५.१. वस्ती अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण	३
५.२. उमेरका आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	३
५.३. मातृभाषाका आधारमा जनसंख्याको विवरण	४
५.४. धर्मका आधारमा जनसंख्याको विवरण	४
५.५. जातका आधारमा घरधुरीको विवरण	५
५.६. जातका आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	५
५.७. थरका आधारमा घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण.....	६
५.८. जातीय तथा लिङ्गीय आधारमा घरमुलीको विवरण	११
५.९. अपाङ्गता सम्बन्धि विवरण	१२
५.१०. घरको छानो तथा गारो सम्बन्धि विवरण	१३
५.११. घर सम्म पुग्ने बाटो सम्बन्धि विवरण.....	१४
५.१२. स्वामित्वका आधारमा घरधुरीको विवरण	१४
५.१३. एकल जनसंख्याको विवरण	१४
५.१४. पेशाका आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	१५
५.१५. विशेष सीपयुक्त जनसंख्याको विवरण.....	१६
५.१६. वैदेशिक रोजगार सम्बन्धि विवरण	१७

५.१७. चर्पी उपयोग सम्बन्धि विवरण	१७
५.१८. परिवार नियोजन सम्बन्धि विवरण.....	१८
५.१९.दीर्घरोगी सम्बन्धि विवरण	१८
५.२०. खानेपानीको श्रोत सम्बन्धि विवरण	१९
५.२०.१. खानेपानीको मुख्य श्रोत सम्बन्धि विवरण.....	१९
५.२०.२. खानेपानीको सहायक श्रोत सम्बन्धि विवरण.....	१९
५.२१. खाना पकाउने चुल्हो सम्बन्धि विवरण	२०
५.२२. खाना पकाउने इन्धन सम्बन्धि विवरण.....	२०
५.२३. उज्यालोको लागि वत्ती प्रयोग सम्बन्धि विवरण	२१
५.२४. सेवासुविधा उपलब्धता सम्बन्धि विवरण	२१
५.२५. सेवासुविधा उपयोग सम्बन्धि विवरण.....	२२
५.२६. जीविकोपार्जन सम्बन्धि विवरण.....	२२
५.२६.१. वैदेशिक रोजगार विना जीविकोपार्जन सम्बन्धि विवरण.....	२३
५.२६.२. वैदेशिक रोजगार सहित जीविकोपार्जन सम्बन्धि विवरण.....	२४
६. घरजग्गामा महिलाको स्वामित्व सम्बन्धि विवरण	२८
७. परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा सम्बन्धि विवरण	२९
८.सिंचाई सुविधा उपलब्धता सम्बन्धि विवरण	२९
९. घरपालुवा पशुपंक्षी सम्बन्धि विवरण.....	३०
१०.आर्थिक सम्पन्नता सम्बन्धि विवरण	३१
११. शिक्षा सम्बन्धि विवरण.....	३२
११.१.स्कूल नगएका र विचैमा कक्षा छोडेका वालवालिकाको विवरण	३३
११.२.निराक्षर जनसंख्या सम्बन्धि विवरण	३३

११.३.साक्षरता दर सम्वन्धि विवरण.....	३३
१२. वार्षिक आम्दानि सम्वन्धी विवरण	३४
१३. वार्षिक उत्पादन सम्वन्धी विवरण.....	३६
१४. वार्षिक उत्पादनको खपत सम्वन्धी विवरण.....	३६
१५. वार्षिक खर्च सम्वन्धी विवरण.....	३७
१६. विरामी हुदा पहिलो उपचार सम्वन्धी विवरण.....	३९
१७. प्राकृतिक प्रकोप सम्वन्धी विवरण.....	४०
१८. नजिकको स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण.....	४०
१९. नजिकको प्रहरी चौकी पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण	४१
२०. नजिकको बैंक पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण	४१
२१. नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समय सम्वन्धी विवरण.....	४२
२२. कुपोषण लागेका वालवालिका सम्वन्धि विवरण.....	४२
२३. अकाल मृत्यु सम्वन्धि विवरण.....	४२
२४. फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्वन्धि विवरण	४३
२५. सामुदायिक संगठनमा आवद्धता सम्वन्धि विवरण.....	४३
२६. वातावरण तथा सरसफाई सम्वन्धि विवरण.....	४४
२७. बैंक तथा वित्तीय सम्वन्धि विवरण	४५
२८. धार्मिक स्थल सम्वन्धि विवरण	४५
२९. विद्यालय.....	४५
२९.१. विद्यालयको संख्यात्मक विवरण	४५
२९.२.विद्यालयमा शौचालय सम्वन्धि विवरण.....	४६
२९.३.तहगत शिक्षक सम्वन्धि विवरण	४६

२९.४. शिक्षक तथा विद्यार्थी अनुपात सम्बन्धी विवरण	४७
३०. सडक सञ्जाल सम्बन्धि विवरण	४७
३१. व्यापारिक केन्द्र सम्बन्धि विवरण	४८
३२. खेल मैदान सम्बन्धि विवरण.....	४८
३३. बालबालिका सम्बन्धी विवरण.....	४९
३३.१.पार्क तथा बालउद्यान सम्बन्धि विवरण.....	४९
३३.२. बाल क्लव सम्बन्धि विवरण.....	४९
३३.३. बाल क्लव तथा बाल समुहले प्रतिनिधित्व गरेका संघ संस्थाको विवरण	४९
३३.४. कामदारको रूपमा घरबाट बाहिर गएका बालबालिकाको विवरण.....	४९
३३.५. १८ वर्ष भन्दा कम उमेरमा विवाह गरेका बालबालिकाको विवरण	५०
३३.६. परिवार विहिन बालबालिकाको विवरण.....	५०
३४. महिला हिंसा सम्बन्धि विवरण	५१
३५. सरकारी कार्यालय सम्बन्धी विवरण	५१
३६. पुल पुलसा सम्बन्धि विवरण.....	५१
३७. व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण	५२
३८. हवाई सेवा सम्बन्धी विवरण	53
३९. पशुवधशाला सम्बन्धी विवरण.....	५४
४०.शव दाह संस्कार सम्बन्धी विवरण	५४
४१.व्यवसायिक पकेटक्षेत्र सम्बन्धी विवरण	५४
४२. होटल सम्बन्धी विवरण	५५
४३. सुरक्षा निकाय सम्बन्धी विवरण.....	५५
४४. वन्य जन्तु तथा चराचुरङ्गी सम्बन्धी विवरण	५५

४५. रुख तथा जडिवुटी सम्बन्धी विवरण	५६
४६. भु संवेदनशिल क्षेत्र सम्बन्धी विवरण.....	५७
४७. जल सम्पदा सम्बन्धी विवरण	५८
४८. वाली प्रणाली सम्बन्धी विवरण.....	५८
४९. स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धी विवरण	५८
५०. रेडियो स्टेसन सम्बन्धि विवरण.....	५९
५१. गैह सरकारी संस्था सम्बन्धि विवरण.....	५९
५२. सार्वजानिक शौचालय सम्बन्धि विवरण.....	५९
५३. राजनैतिक दल सम्बन्धि विवरण	६०
५४. वडामा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण	६०
५५. वडाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको विवरण.....	६०
५६. समग्र अवस्था र निष्कर्ष	६१

१. परिचय

१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमी तथा सिमाना

भेरी नगरपालिका जाजरकोट जिल्लाको सदरमुकाम हो । यो नगरपालिकाको नाम यसै नगरपालिकालाई फन्को लगाएर वग्ने हीम नदी "भेरी" को नामवाट राखिएको हो । यो नगरपालिका साविकको भेरी मालिका नगरपालिकाको रुपान्तरित स्वरुप हो । यो नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल २१९.७८ वर्ग किलोमिटर रहेकोछ । यो नगरपालिकामा जम्मा १३ वटा वडाहरु रहेकाछन । क्षेत्रफलका आधारमा हेर्दा यो नगरपालिकामा ७.५७ वर्ग किमि देखि ४८.२३ वर्ग किमि सम्म क्षेत्रफल भएका वार्डहरु रहेकाछन । यी वार्ड मध्ये ५ नं चाहि १२.५३ वर्ग किमि क्षेत्रफल रहेको वार्ड हो । यो वार्डको पुर्वमा भेरी नगरपालिकाकै ३ र ४ नं वार्ड तथा रुकुम जिल्ला पर्दछ भने पश्चिममा वार्ड नं ७ पर्दछ । त्यसै गरी उत्तर तर्फ भेरी नगरपालिकाकै वार्ड नं ६ तथा वार्ड नं ४ पर्दछ भने दक्षिण तर्फ वार्ड नं ८ र ११ पर्दछ । यो वार्ड नं ५ मा मुख्य रुपमा ३ वटा वस्तीहरु रहेकाछन ती वस्तीहरु इवर, छिप्रेना र सालटाकुरा रहेका छन । यो भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा सवैभन्दा वढी ठकुरीहरुको वसोवास रहेको छ भने त्यसपछी कामी, क्षेत्री, दमाई र मगर जातीको वसोवास रहेको छ । स्थानीय जीवनशैली, परम्परागत संस्कृति, प्राकृतिक स्रोत-साधन भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को प्रमुख विशेषता हो । यो वार्डले भेरी नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफलको ११% हिस्सा ओगटेकोछ ।

२. स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा मेलाहरुको विवरण

धार्मिक सहिष्णुता तथा सांस्कृतिक विविधताको विशिष्ठ पहिचान बोकेको भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा जातजाति अनुसार चाडपर्व तथा मेलाहरुमा समेत अनेकतामा एकता देख्न सकिन्छ । बिशेषगरी ब्राम्हणक्षेत्री, आदिवासी जनजाति, दलित समुदायहरुले सवै चाडपर्वहरु मिलेर मनाउने वा सहयोग गर्ने गरेको अवस्था छ । उल्लेखित जातीहरु मध्ये यो वार्ड नं ५ मा ठकुरी जातीको वाहुल्यता रहेको छ । कुल जनसंख्याको ३८% जनसंख्या ठकुरी जातीको रहेको छ भने अन्य जातीहरुमा दलित क्षेत्री एवम जनजातीको रहेको छ । भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ भित्र मनाइने पर्व, मेला तथा नाचको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्रस	मुख्य चाडपर्व / मेला नाचको नाम	मनाउने महिना / दिन	मनाउने प्रमुख जाती वा धर्मावलम्बी	कैफियत
१	असारे सक्रान्ती	साउन १ गते	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
२	जनै पुर्णिमा	श्रावण पुर्णिमा	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
३	नागपंचमी	भाद्र	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
४	कृष्ण जन्माष्टमी	भाद्र कृष्ण अष्टमी	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
५	तीज	भाद्र शुक्ल तृतिया	हिन्दु महिलाहरु	
६	तीज पंचमी	भाद्र शुक्ल पंचमी	हिन्दु महिलाहरु	
७	दर्शै	असोज	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
८	काफलचौर मेला	असोज		
९	तिहार	कात्तिक	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	

क्रस	मुख्य चाडपर्व / मेला नाचको नाम	मनाउने महिना / दिन	मनाउने प्रमुख जाती वा धर्मावलम्बी	कैफियत
१०	मंशीर पुर्णिमा	मंशीर	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
११	पुष पन्ध्र	पौष १५	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१२	माघेसक्रान्ती	माघ १ गते	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१३	सातमुले मेला	माघ १ गते	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१४	शिवरात्री	फागुन	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१५	होली पुर्णिमा	फागुन	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१६	चैते दशै	चैत्र	हिन्दु धर्मालम्बी सबै	
१७	ख्याली नाच			
१८	खाँडो नाच			
१९	सिंगारु नाच			
२०	सरींगे (मयुर, गर्गा) नाच			
२१	टप्पा नाँच			
२२	झ्याउरे नाच			

३. पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा केही मात्रामा पर्यटकीय स्थलहरू रहेका छन् । यस वडाको दक्षिण सिमाना भेरी नदीमा रहेको मटेला पुल भने ऐतिहासिक महत्वको पर्यटकीय स्थल हो । यस वडामा रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र स	पर्यटकीय स्थलको नाम	वस्ति	महत्व	औषत आउने पर्यटक		कैफियत
				स्वदेशी	विदेशी	
१	मटेला पुल	मटेला	बि सं १९८०मा निर्मित । ऐतिहासिक महत्व बोकेको	५००	०	
२	ब्रह्मा थान	साल्टाकुरा	भाकल गरेको पुग्ने धार्मिक विश्वास			
३	सात मुले	साल्टाकुरा	माघ १ गते नुहाउने चलन			
४	काफलचौर		अग्लो स्थल । तुलो चौर । चारैतिर देखिने			

श्रोत: वार्ड नं ५ तथा अन्य वुज्रुकहरू

४. सामुदायिक वनको विवरण

जाजरकोट जिल्लामा वन क्षेत्र प्रसस्त रहेको छ भने भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा पनि उल्लेखनीय रूपमा वन क्षेत्र रहेकोछ । खोच वेसी सहित उच्च पहाडी क्षेत्र भएको हुनाले पनि यो वार्ड नं ५ मा विशेषगरी साल सल्लो वाँज उत्तीस

फाल्गुन लाग्यत रुख भएका वनहरु प्रसस्त रहेकाछन । हाल सम्म यहाँ ३ वटा सामुदायिक वनहरु गठन गरी समुदायलाई हस्तान्तरण गरिएकोछ । हाल सम्म हस्तान्तरित सामुदायिक वनको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्रस	सामुदायिक वनको नाम	क्षेत्रफल	घरधुरी र जनसंख्या			कैफियत
			घरधुरी	महिला	पुरुष	
१	देउलीडाँडा सा व उ स इवर	५२	९९	२९५	३०२	
२	निगालेनी सा व उ स छिप्रेना	१७	९७	२८३	१९७	
३	साल्टाकुरा महिला सा व उ स	४०२	११३	२३२	२६३	

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय जाजरकोट

५. जनसंख्या वितरणको अवस्था

५.१. वस्ती अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा कुल ३ वटा वस्तीहरु रहेकाछन जहाँ हाल ४१७ घरधुरी रहेकाछन भने जनसंख्या २२९५ रहेकोछ । क्षेत्रफलका हिसावले यो वार्ड नं ५ मा जनघनत्व भने प्रति वर्ग किलोमिटर १८० रहेको छ । यो वडामा महिला पुरुष अनुपात पनि १:१ रहेको छ अर्थात महिला पुरुष को संख्या बराबर रहेकोछ (कुल २२९५ जनसंख्या मध्ये महिला ११२८ र पुरुष ११३१ रहेकाछन । समग्रतामा यो वार्ड नं ५मा महिला भन्दा पुरुष को संख्या ३ ले मात्र बढी रहेकोछ । परिवारको औषत आकार ५.४ प्रति घरधुरी रहेकोछ । परिवारको आकारमा सबैभन्दा धेरै ५.६ सालटाकुरा वस्तीमा मा रहेको छ भने सबैभन्दा कम इवोर वस्तीमा ५.३ मा रहेकोछ । माथि उल्लेखित जनसंख्या सम्बन्धि वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

वस्ती	घरधुरी संख्या	जनसंख्या			क्षेत्रफल (वर्ग किमि)	जन घनत्व	परिवारको औषत आकार	महिला पुरुष अनुपात
		महिला	पुरुष	जम्मा				
इवर	१३८	३६८	३६१	७२९		०	५.३	१.०२
छिप्रेना	११९	३१८	३१५	६३३		०	५.३	१.०१
सालटाकुरा	१६०	४४२	४५५	८९७		०	५.६	०.९७
जम्मा	४१७	११२८	११३१	२२५९	१२.५३	१८०	५.४	१.००

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

५.२. उमेरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

उमेरका आधारमा भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को जनसंख्यालाई मुख्य हिसावले भिन्न भिन्न उमेर समुह को जनसंख्या गणना गरिएको छ । त्यस्तै आर्थिक हिसावले सकृय उत्पादनमुलक जनसंख्या र आश्रित जनसंख्या पनि गणना गरिएको छ । यसका संगसंगै सामाजिक सुरक्षाका हिसावले जेष्ठ नागरिकहरुको संख्या समेत गणना गरिएकोछ । यो वडामा हाल कायम रहेको २२५९ मध्ये ५९ % अर्थात १३२९ जनसंख्या आर्थिक रुपमा सकृय रहेको छ (१५ देखि ५९ वर्ष सम्मको) भने ४१ % अर्थात ९३० जनसंख्या आश्रित रहेकोछ । हाल यो वडाको

कुल जनसंख्याको २ % अर्थात ५१ जना जेष्ठ नागरिक रहेकाछन । माथि उल्लेखित विवरण लाई तालिकामा तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्ती	५ वर्ष मुनिका	५-१४ वर्ष सम्म	१५-५९ वर्ष सम्म	६०-६९ वर्ष सम्म	७० वर्ष माथिका	आश्रित जनसंख्या		आर्थिकरूपले सकृय	
						जनसंख्या	प्रतिशत	जनसंख्या	प्रतिशत
इवर	९२	१५९	४२०	४०	१८	३०९	४२	४२०	५८
छिप्रेना	७३	१२८	३८५	३४	१३	२४८	३९	३८५	६१
सालटाकुरा	१३१	१८७	५२४	३५	२०	३७३	४२	५२४	५८
जम्मा	२९६	४७४	१३२९	१०९	५१	९३०	४१	१३२९	५९

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

५.३. मातृभाषाका आधारमा जनसंख्याको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५मा मुख्य रूपमा क्षेत्री, कामी, ठकुरी, वाहुन दमाइ, सार्की, मगर तथा सन्यासी जातीहरुको वसोवास रहेकोछ । उल्लेखित जातीहरुमा मगर जातीको आफ्नो मातृभाषा रहेको छ तर पनि दैनिक बोलिचालिको हिसावले नेपाली भाषा नै प्रमुख रूपमा रहेकोछ । मगर जातीका तीन थरि भाषाहरु छन् ती तीन थरिका भाषामा ढुट, खाम र काइके हुन यी तीनै थरिका भाषालाई मगर भाषा भनिन्छ । मातृभाषाका आधारका भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५को जनसंख्यालाई तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्ती	नेपाली	मगर	गुरुङ	नेवारी	जम्मा	कैफियत
इवर	१३२	६	०	०	१३८	
छिप्रेना	६३	५६	०	०	११९	
सालटाकुरा	१६०	०	०	०	१६०	
जम्मा	३५५	६२	०	०	४१७	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

५.४. धर्मका आधारमा जनसंख्याको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा बसोवास गर्ने प्राय सबै जातजातीका मानिसहरु हिन्दु धर्म मान्ने गर्दछन । पछिल्लो समयमा सबै जातजातीका केही युवाहरुमा क्रिश्चियन धर्ममा प्रति पनि आस्था रहेको पाइएको छ । यो तथ्याङ्क संकलनको हिसावमा गणकले तथ्याङ्क संकलन गर्न जाँदा विवरण दिने व्यक्तिको सुचनाका आधारमा यो विवरण तयार गरिएको छ । एउटै घरमा एक भन्दा बढी धर्मावलम्बी भएमा यसमा गणना गरिएको छैन । हाल भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा रहेका ४१७ घरधुरी मध्ये सबै घरधुरी हिन्दु धर्मावलम्बी भएको पाइएको छ । जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छः

धर्म	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का बस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
	इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
हिन्दु	१३८	११९	१६०	४१७	

धर्म	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का बस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
	इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
बौद्ध	०	०	०	०	
क्रिश्चियन	०	०	०	०	
जम्मा	१३८	११९	१६०	४१७	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

५.५. जातका आधारमा घरधुरीको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा जातका आधारमा सबैभन्दा वढी घरधुरी ठकुरी जातीको रहेको छ । कुल घरधुरीको ३५% अर्थात १४८ घरधुरी ठकुरीको मात्र रहेको छ । त्यसपछि दोश्रोमा कामी जातीको घरधुरी संख्या रहेको छ । कुल ४१७ घरधुरी मध्ये यो जातीका २४% घरधुरी रहेका छन । तेस्रोमा क्षेत्री जातीका घरधुरी रहेका छन जुन २०% रहेको छ भने चौथोमा मगर जाती रहेको छ जसको १५ % घरधुरी रहेकोछ त्यसै गरी दमाई र बाहुन जातीको पनि ३ प्रतिशत घरधुरी रहेकोछ भने १ घर वादी रहेकोछ । यो वडामा रहेका घरधुरीको जातीय आधारमा वस्ती स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र स	जात	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का बस्तीहरु			जम्मा	प्रतिशत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	ठकुरी	३२	१९	९७	१४८	३५%
२	कामी	४४	२१	३५	१००	२४%
३	क्षेत्री	४९	१२	२१	८२	२०%
४	मगर	६	५६	०	६२	१५%
५	दमाई	०	६	७	१३	३%
६	बाहुन	७	४	०	११	३%
७	वादी	०	१	०	१	०%
	जम्मा	१३८	११९	१६०	१४८	३५%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

५.६. जातका आधारमा जनसंख्याको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा जातका आधारमा माथि उल्लेखित घरधुरीमा रहेको जनसंख्या विश्लेषण गर्दा जातीय आधारमा ठकुरी क्षेत्री र वादी जातीमा महिलाको संख्या कम रहेकोछ भने समग्रमा पुरुषको संख्या ३ वढी रहेकोछ । पारिवारको आकारमा सबैभन्दा वढी वादी जातीमा ७ रहेको छ भने सबैभन्दा कम क्षेत्री जातीमा ५

रहेकोछ । छ । यो वडाको औषत परिवारको आकार भने ५.४२ प्रतिघरधुरी रहेको छ जुन नेपालको राष्ट्रिय औषत ४.६ प्रति घरधुरी भन्दा ०.८२ प्रति घरधुरीले वढि हो । जसको विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

क्र स	जात	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का बस्तीहरु			जम्मा	महिला	पुरुष	परिवारको आकार
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा				
१	ठकुरी	२४७	६१	१०३	४११	१९९	२१२	५.०
२	कामी	२२१	११२	२१५	५४८	२७६	२७२	५.५
३	क्षेत्री	१६७	८४	५४१	७९२	३८८	४०४	५.४
४	मगर	५२	२४	०	७६	३९	३७	६.९
५	दमाई	०	४०	३८	७८	४०	३८	६.०
६	बाहुन	४२	३०५	०	३४७	१८३	१६४	५.६
७	वादी	०	७	०	७	३	४	७.०
	जम्मा	७२९	६३३	८९७	२२५९	११२८	११३१	५.४२

श्रोतः घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

५.७. थरका आधारमा घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा ७ जातीको वसोवास रहेको कुरा माथि उल्लेख गरिसकिएकोछ । उल्लेखित ७ जाती भित्र ३३ थरका मानिसहरु वसोवास गर्छन । यहा कुल १२ थरीका क्षेत्री हरु वसोवास गर्दछन भने ८ थरका कामी वसोवास गर्दछन । त्यसै गरी २ थरका बाहुनहरु वसोवास गर्छन भने ५ थरी ठकुरी वसोवास गर्दछन । अन्य जातीहरुमा १ थरी दमाई ४ थरी मगर वादी १ थरका रहेकाछन । थरका आधारमा विभिन्न जातीहरुको घरधुरी र जनसंख्या तल प्रस्तुत गरिएकोछः

क्षेत्री जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	बस्नेत	१७	०	०	१७	
२	थापा	२	०	०	२	
३	केसी	१	२	०	३	
४	बिष्ट	३	०	०	३	
५	बुढा	५	२	०	७	
६	बुढाथोकी	१	०	०	१	

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ जाजरकोट पार्श्व चित्र ०७५

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
७	रावत	३	०	०	३	
८	रोकाय	१६	०	४	२०	
९	खड्का	१	१	१७	१९	
१०	बोहरा	०	४	०	४	
११	खत्री	०	१	०	१	
१२	खनाल	०	२	०	२	
	जम्मा	४९	१२	२१	८२	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

क्षेत्री जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	बस्नेत	८२	०	०	८२	
२	थापा	१०	०	०	१०	
३	केसी	७	११	०	१८	
४	बिष्ट	१८	०	०	१८	
५	बुढा	२५	११	०	३६	
६	बुढाथोकी	४	०	०	४	
७	रावत	१२	०	०	१२	
८	रोकाय	८४	०	२०	१०४	
९	खड्का	५	४	८३	९२	
१०	बोहरा	०	२०	०	२०	
११	खत्री	०	४	०	४	
१२	खनाल	०	११	०	११	
	जम्मा	२४७	६१	१०३	४११	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

कामी जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरू			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	विक	२१	१६	२७	६४	
२	नेपाली	०	०	२	२	
३	टमटा	१	०	०	१	
४	तिरुवा	१३	०	६	१९	
५	लोहार	१	१	०	२	
६	सुनार	८	०	०	८	
७	छिनाल	०	२	०	२	
८	वर	०	२	०	२	
	जम्मा	४४	२१	३५	१००	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

कामी जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरू			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	विक	१०१	८९	१७१	३६१	
२	नेपाली	०	०	९	९	
३	टमटा	६	०	०	६	
४	तिरुवा	७१	०	३५	१०६	
५	लोहार	४	५	०	९	
६	सुनार	३९	०	०	३९	
७	छिनाल	०	७	०	७	
८	वर	०	११	०	११	
	जम्मा	२२१	११२	२१५	५४८	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

ठकुरी जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	सिंह	३	३	१०	१६	
२	शाही	९	५	५	१९	
३	मल्ल	०	०	६	६	
४	साह	१	३	०	४	
५	चन्द	१९	८	७६	१०३	
	जम्मा	३२	१९	९७	१४८	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

ठकुरी जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	सिंह	१४	१६	४३	७३	
२	शाही	४८	२५	२५	९८	
३	मल्ल	०	०	२४	२४	
४	साह	४	९	०	१३	
५	चन्द	१०१	३४	४४९	५८४	
	जम्मा	१६७	८४	५४१	७९२	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

मगर जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	कुवर	०	३	०	३	
२	घर्ती	२	१९	०	२१	
३	पुन	४	२७	०	३१	
४	बुढा	०	७	०	७	
	जम्मा	६	५६	०	६२	

मगर जातीको थरका आधारमा जनसंख्या विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	कुवर	०	१६	०	१६	
२	घर्ती	१६	९५	०	१११	
३	पुन	२६	१५८	०	१८४	
४	बुढा	०	३६	०	३६	
	जम्मा	४२	३०५	०	२४७	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

वाहुन जातीको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	जैसी	७	३	०	१०	
२	देवकोटा	०	१	०	१	
	जम्मा	७	४	०	११	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

वाहुन जातीको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र स	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
		इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	जैसी	५२	१९	०	७१	
२	देवकोटा	०	५	०	५	
	जम्मा	५२	२४	०	७६	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

माथि उल्लेखित जातका अतिरिक्त एक एक थर भएका जातिहरुको थरका आधारमा घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण एकै टेबलमा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

एक एक मात्र थर भएका जातहरुको थरका आधारमा घरधुरीको विवरण

क्र स	जात	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का वस्तीहरु			जम्मा	कैफियत
			इवर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	दमाई	परियार	०	६	७	१३	

क्र स	जात	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का वस्तीहरू			जम्मा	कैफियत
			इबर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
२	वादी	वादी	०	१	०	१	
	जम्मा		०	७	७	१४	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

एक एक मात्र थर भएका जातहरूको थरका आधारमा जनसंख्याको विवरण

क्र स	जात	थर	भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का वस्तीहरू			जम्मा	कैफियत
			इबर	छिप्रेना	सालटाकुरा		
१	दमाई	परियार	०	४०	३८	७८	
२	वादी	वादी	०	७	०	७	
	जम्मा		०	७	७	१४	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

५.८. जातीय तथा लिङ्गीय आधारमा घरमुलीको विवरण

प्रचलनका आधारमा र गृह संचालन प्रकृत्याका आधारमा घरमुलीको परिभाषा फरक हुने गरेको छ । प्रचलनका आधारमा घरको जेष्ठ नागरिकलाई घरमुली मान्ने प्रचलन छ भने गृह संचालनका हिसावले घरको कारोवार गर्ने मुख्य व्यक्तिलाई घरमुली भनिन्छ । भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को अध्ययनको क्रममा यहाँका दुवै व्यक्तिहरूको विवरण लिएर विश्लेषण गरिएको छ तर पनि यो वडामा घरमुली र मुख्य कारोवारी व्यक्ती एउटै भएको पाइएको हुनाले अलग अलग प्रस्तुत गरिएको छैन । यो वडाको घरधुरी स्तरबाट गरिएको अध्ययन र तथ्याङ्क संकलनले देखाएको आधारमा घरमुलीको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्ती	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		नखुलेको		जम्मा घरमुली	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
इबर	०	८८	०	६	१	४३	०	०	१	१३७
छिप्रेना	१	३३	१	५६	०	२८	०	०	२	११७
सालटाकुरा	०	११७	०	०	१	४२	०	०	१	१५९
जम्मा	१	२३८	१	६२	२	११३	०	०	४	४१३
प्रतिशत	०%	१००%	२%	९८%	२%	९८%	०%	०%	१%	९९%

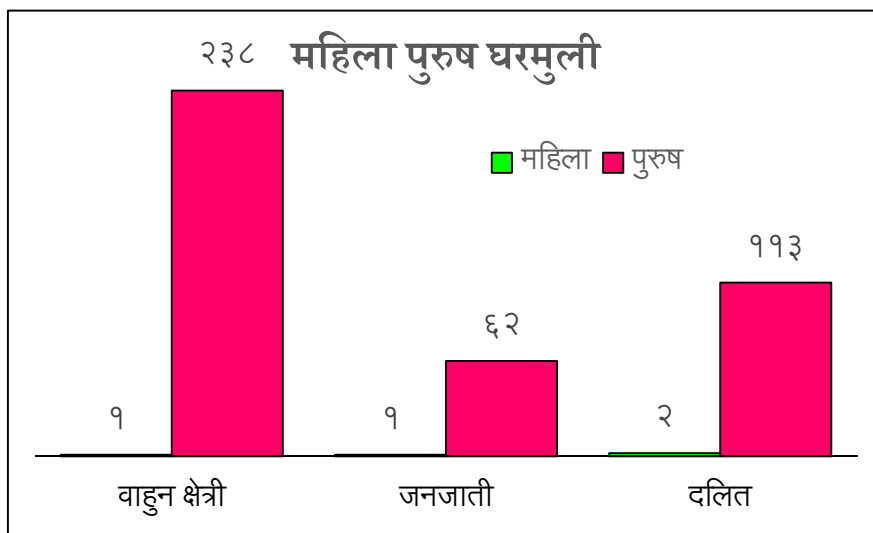
श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

माथि उल्लेखित विवरण अनुसार १ % महिलाहरु मात्र घरमुली देखिएको छ । सुक्ष्म अध्ययन वाट अझ के देखिएको छ भने अधिकतम घरमा जेष्ठ नागरिक महिला भएमा घरमुलीमा छोराको नाम लेखिएको पाइएको छ भने जेष्ठ नागरिक पुरुष भएको अवस्थामा भने पुरुष नै लेखिएको छ । जसलाई बुदागत रुपमा तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

■ घरमुली महिला अत्यन्तै न्यून देखिएको छ ।

■ केवल १% महिला मात्र घरको नेतृत्व गरिरहेकाछन ।

■ महिलाहरुलाई घरको जिम्मेवारी सुम्पनेमा प्राय सवै जातीमा समान अवस्था देखिएकोछ ।

५.९. अपाङ्गता सम्बन्धि विवरण

अपाङ्ग शब्दको अर्थ कुनैपनि अंग विकृत भएको भन्ने हुन्छ । कतिपय अवस्थामा यो अंग भंग भएको वा विग्रिएको वा भाँचिएको हुन्छ भने कतिपय अवस्थामा हेर्दा भंग नभएको तर काम चाहि नगर्ने वा कम गर्ने हुन्छ । त्यसैले अपाङ्ग शब्द लाई काम संग जोडेर हेर्नु उपयुक्त हुन्छ । नियमित रुपमा सामान्य अवस्थामा भन्दा अंग विग्रिएका कारणले काम गर्न नसक्ने अवस्थालाई अपाङ्ग भन्नु पर्छ । जस्तो हात खुट्टा भाँचिएको, नभएको, जलेको आँखा नभएको वा नदेख्ने जस्ता कुराहरु प्रत्यक्ष रुपमा नै विकृत भएका हुन्छन । तर कान नसुन्ने (वहिरा) प्रत्यक्ष रुपमा हेर्दा अपाङ्ग देखिदैन तर उनीहरु पनि यो परिभाषा भित्र पर्दछन । नेपाल सरकारले गरेको परिभाषाका आधारमा भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को पनि मुख्य ४ वटा समुहमा राखेर तथ्याङ्क संकलन गरिएकोछ । जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्ती	वाहुन क्षेत्री				जनजाती				दलित				जम्मा				कुल जम्मा
	पूर्ण	अधिक	मध्यम	आंशिक	पूर्ण	अधिक	मध्यम	आंशिक	पूर्ण	अधिक	मध्यम	आंशिक	पूर्ण	अधिक	मध्यम	आंशिक	
इबर	२	०	३	३	०	०	०	०	०	०	१	१	२	०	४	४	१०
छिप्रेना	०	०	०	३	३	२	१	२	१	०	०	३	४	२	१	८	१५
सालटाकुरा	३	०	१	२	०	०	०	०	०	०	०	०	३	०	१	२	६
जम्मा	५	०	४	८	३	२	१	२	१	०	१	४	९	२	६	१४	३१

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

उल्लेखित विवरण वाट के देखिएको छ भने भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा कुल ३१ जना अपाङ्गहरु रहेकाछन । जसमध्ये पनि ९ जना जना पूर्ण अपाङ्ग रहेकाछन । जातीय हिसावले सवै भन्दा वढी वाहुन क्षेत्रीमा १७ जना

अपाङ्ग देखिएको छ भने जनजातीमा ८ जना र दलितमा ६ जना रहेकाछन । यो संख्या जातीय सघनताको अनुपातमा कुल जनसंख्याको ५७% बाहुन क्षेत्री रहेकोमा अपाङ्गमा ५५ % रहेको छ । त्यस्तै कुल जनसंख्यामा १५% जनजाती रहेकोमा अपाङ्गमा २६% रहेको छ भने कुल जनसंख्यामा २८% रहको दलित समुदायमा भने अपाङ्गमा १९% रहेकोछ । पुर्ण अपाङ्गताका विषयमा भने कुल पुर्ण अपाङ्ग मध्ये वाहुन क्षेत्रीमा ५६% र जनजातीमा ३३% र दलितमा ११% रहेको छ ।

५.१०. घरको छानो तथा गारो सम्बन्धि विवरण

आधारभुत आवश्यकताको प्रमुख तीन पक्ष मध्ये आवास दोश्रो हो तर कुनैपनि व्यक्ति वा समुदायको जीवन स्तर मापन गर्ने आधारमा घर पहिलो नं आउछ । कस्को घर कति राम्रो र सुविधा सम्पन्न छ भन्ने आधारमा उसको जीवन स्तर निर्धारण हुन्छ तर यो तथ्याङ्क संकलन चाहि भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का कुन घरधुरीको कतिको सुरक्षित आवास छ भन्ने आधारमा विश्लेषण गरिएको छ । सामान्यता फुसको छानो भन्दा ढुंगा इटाको छानो भएको घर वलियो हुन्छ भने भाटा तथा अन्य चिज हरु प्रयोग गरेको भनेको भन्दा ढुंगा माटो वा इटा तथा सिमेन्ट प्रयोग गरेको गारो वलियो र सुरक्षित हुन्छ । सामाजिक सुरक्षामा यो पनि प्रमुख विषय रहेन भएको हुनाले वस्ति स्तरमा त्यसको विवरण संकलन गरिएको छ प्राविधिक हिसावले चाहि गारो कस्तो हुनुपर्छ र कस्तो छ भन्ने विषयमा भने विवरण संकलन गरिएको छैन जुन तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्तीहरु	छानाको प्रकार					गारोको प्रकार						जम्मा
	खर	टीन	ढलान	ढुंगा	अन्य	ढुंगा माटोको	ढुंगा सिमेन्ट	काठको	वाँसको	टीनको	अन्य	
इबर	२	३	०	१३१	२	१२८	१०	०	०	०	०	१३८
छिप्रेना	५	२	१	१०९	२	९८	२०	०	१	०	०	११९
सालटाकुरा	१	१	०	१५८	०	१६०	०	०	०	०	०	१६०
जम्मा	८	६	१	३९८	४	३८६	३०	०	१	०	०	४१७
प्रतिशत	२%	१%	०%	९५%	१%	९३%	७%	०%	०%	०%	०%	१००%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

यो तालिकाले देखाए अनुसार भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का कुल ४१७ घरधुरी मध्ये ९५% घरधुरी ढुंगाको छानो भएका छन भने २% खरको र १% टीन को छानो भएकाछन । १ % घरधुरीहरु अझैपनि वाँस प्लास्टिक आदिले छाएकाछन भने १ वटा घरधुरिको छानो ढलान गरिएकोछ । त्यस्तै गारोको हकमा ९३% घरको गारो ढुंगा माटोको वनेको छ भने ढुंगा सिमेन्ट प्रयोग गरेर वनाएका घरहरु ७ % रहेकाछन एउटा घर वाँसको गारो भएकाछन । यसले के देखाउछ भने सवैजसो घरधुरिहरु उपयुक्त आवास छन ।

५.११. घर सम्म पुग्ने वाटो सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ सदरमुकाम नजिक भएपनि सबै घरधुरीहरू सडकको पहुचमा छैनन । यो वार्ड नं ५ का कुल ४१७ घरधुरी मध्ये १०% अर्थात ४१ घरधुरीमा सडकको पहुच पुगेको छ भने ९०% अर्थात ३७६ घरधुरी मा पुग्न अझै पैदल वाटोको सहारा लिनु पर्ने अवस्था छ ।

वस्तीहरू	घर पुग्ने वाटो					जम्मा	कैफियत
	गोरेटो	घोरेटो	कच्ची	ग्राभेल	पक्की		
इबर	९६	३०	१२	०	०	१३८	
छिप्रेना	२२	६८	२१	३	५	११९	
सालटाकुरा	८३	७७	०	०	०	१६०	
जम्मा	२०१	१७५	३३	३	५	४१७	
प्रतिशत	४८%	४२%	८%	१%	१%	१००%	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

५.१२. स्वामित्वका आधारमा घरधुरीको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ भित्र हाल वसोवास गर्दै आएका ४१७ घरधुरी मध्ये ४११ घरधुरीको आफ्नै निजी घर हुनु राम्रो पक्ष हो । भाडामा वस्ने वा साहुकोमा अधियामा वा ज्यालमा वसोवास गर्ने ३ घरधुरी रहेका छन । सरकारी भवनमा वसोवास गर्ने ३ घरधुरी रहेका छन । यसले के देखाएकोछ भने भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा हाल ६ घरधुरीको आफ्नो निजी आवास छैन त्यसको व्यवस्थापनको जरुरी रहेको छ । स्वामित्वका आधारमा वार्ड स्तरीय घरधुरीको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ:

वस्तीहरू	घरको स्वामित्व					जम्मा	कैफियत
	नीजि	भाडा	संस्थाको	सरकारी	अन्य		
इबर	१३६	०	०	२	०	१३८	
छिप्रेना	११७	१	०	१	०	११९	
सालटाकुरा	१५८	२	०	०	०	१६०	
जम्मा	४११	३	०	३	०	४१७	
प्रतिशत	९९%	१%	०%	१%	०%	१००%	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेठ

५.१३. एकल जनसंख्याको विवरण

सरकारी परिभाषाले जे जसरी व्याख्या गरेको भएपनि यो वार्ड नं ५ को हकमा एकल जनसंख्या भन्नाले विवाह पश्चात श्रीमान मरेर विधवा भएकी श्रीमती तथा श्रीमती मरेर विधुर भएको श्रीमानको रुपमा परिभाषित गरिएकोछ । नेपाल परापूर्व काल देखि नै पितृ सत्तात्मक देश भएको हुनाले धेरैजसो अवस्थामा श्रीमती मरेपछि श्रीमानले पुन विवाह गर्ने गरेको तर श्रीमान मरेपछि श्रीमती चाहि त्यतिकै वसेको अवस्था देखिन्छ । प्राविधिक हिसावले पनि श्रीमानले पुन विवाह गर्दा उसको कुनै सन्तान सम्पत्ति थर गोत्रमा समस्या नुहने र श्रीमती ले पुन विवाह गर्दा अर्को

घरमा जानु पर्ने सम्पत्ती तथा सन्तान नै छोड्नु पर्ने भएकोहुनाले पनि यो संख्या कम रहने गर्दछ । हिन्दु संस्कार र वाहुन क्षेत्री समुदायमा त यसको अझ धेरै प्रभाव रहेको छ । भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा हाल ६३ जना एकल जनसंख्या रहेको छ जसमा ५१ जना महिला र १२ जना पुरुष रहेकाछन । जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्तीहरु	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा		
	विधवा	विधुर	विधवा	विधुर	विधवा	विधुर	विधवा	विधुर	जम्मा
इबर	१०	१	०	२	५	३	१५	६	२१
छिप्रेना	३	२	७	०	०	०	१०	२	१२
सालटाकुरा	१९	३	०	०	७	१	२६	४	३०
जम्मा	३२	६	७	२	१२	४	५१	१२	६३

श्रोत: घरघुरीसर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.१४. पेशाका आधारमा जनसंख्याको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को पेशाका आधारमा यहाँको जनसंख्यालाई पारिवारिक रुपमा उल्लेख गर्ने परम्परालाई संसोधन गर्दै हाल कायम रहेको १५ वर्ष भन्दा माथिको संख्यालाई मात्र पेशाका आधारमा वर्गीकरण र विश्लेषण गरिएकोछ । यो वडाको कुल जनसंख्या २२५९ मध्ये १५ वर्ष भन्दा मुनीको संख्या ७७० लाई घटाउदा बाँकीरहन आएको १४८९ जना मध्ये कतिजना कुन व्यवसायमा संलग्न रहेकाछन भन्ने कुरा विश्लेषण गरिएकोछ । यो वडाको जनसंख्यालाई सहभागिताको आधारमा मात्र हेर्दा यहाँको प्रमुख पेशा कृषि देखिएको छ । यहाँको कुल आर्थिक रुपमा सकृय जनसंख्याको ६३% अर्थात ९४३ जनसंख्या कृषि पेशामा आवद्ध रहेको भने व्यापारमा १ % अर्थात २१ जना जनसंख्या रहेकोछ । त्यसैगरी ५% अर्थात ७५ जना स्वदेश भित्र विभिन्न सरकारी तथा गैह्रसरकारी नोकरीमा आवद्ध रहेकोछ । हाल वैदेशिक रोजगारीमा रहेको संख्या ५% अर्थात ७७ रहेकोछ भने १७% अर्थात २५७ जनसंख्या दक्ष तथा अदक्ष ज्यालादारीमा संलग्न रहेको छ । यसरी कुल उत्पादनशिल जनसंख्याको ९२% कुनै न कुनै पेशामा संलग्न रहेको भने बाँकी ८ % पेशा मा संलग्न देखिदैन । पेशामा संलग्नताका आधारमा यस वडाको वस्ती स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

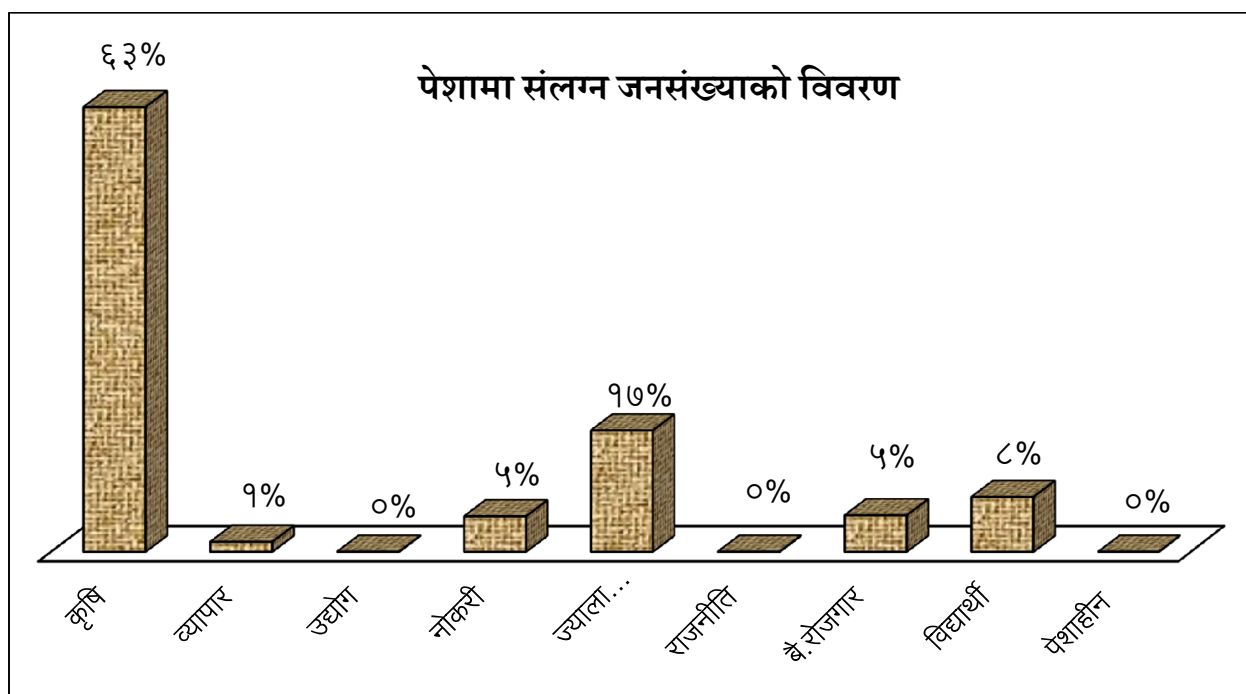
वस्तीहरु	कृषि	व्यापार	उद्योग व्यवसाय	नोकरी	ज्यालादारी	राजनीति	वैदेशिक रोजगार	विद्यार्थी	पेशाहीन	जम्मा
इबर	३३३	५	०	२१	७४	०	१८	२७	०	४७८
छिप्रेना	२५५	९	०	३५	७१	०	२५	३७	०	४३२
सालटाकुरा	३५५	७	०	१९	११२	०	३४	५२	०	५७९
जम्मा	९४३	२१	०	७५	२५७	०	७७	११६	०	१४८९
प्रतिशत	६३%	१%	०.०%	५%	१७%	०%	५%	८%	०%	१००%

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित तालिका को सुक्ष्म अध्ययनको लागि नोकरी, ज्यालादारी र वैदेशिक रोजगारीलाई टुक्राएर हेर्दा अझ स्पष्ट हुने भएकोले सो अनुसार गर्न प्रयास गरिएको छ । नोकरीलाई सरकारी गैह्र सरकारी तथा नीजि क्षेत्रमा विभाजन गरिएको छ भने ज्यालादारीलाई दक्ष र अदक्ष भनी उल्लेख गरिएको छ । त्यसैगरी वैदेशिक रोजगारीमा संलग्न जनसंख्यालाई महिला तथा पुरुष भनि छुट्याइएको छ । जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वस्तीहरू	सरकारी नोकरी		पेन्सन	गैह्रसरकारी नोकरी		नीजि श्रोत	वैदेशिक रोजगार		जम्मा
	स्थायी	अस्थायी		NGO	INGO		महिला	पुरुष	
इबर	३	१४	१	३	०	०	७४	०	१
छिप्रेना	८	१८	०	२	१	६	७१	०	३
सालटाकुरा	५	१२	०	०	१	१	११२	०	१
जम्मा	१६	४४	१	५	२	७	२५७	०	५
प्रतिशत	१%	३%	०%	०%	०%	०%	१७%	०%	०%

पेशागत आधारमा भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को उत्पादनशिल जनसंख्यालाई स्तम्भ चित्रमार्फत तल प्रस्तुत गरिएको छ

श्रोत: घरघुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.१५. विशेष सीपयुक्त जनसंख्याको विवरण

कुनैपनि स्थानीय तहको समृद्धिका लागि विशेष सीपयुक्त जनशक्तिको प्रधानता रहन्छ । विशेष गरेर यो क्षेत्रमा डाक्टर इन्जिनियर वकील लेखाव्यवसायी, पत्रकार आयुर्वेद विज्ञ (जडिवुटीका वारे ज्ञान भएका) तथा धामी झाक्री पुरोहित

सिकर्मी डकर्मी लगायत के कति छन भन्ने वारेमा तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ । यो वार्ड नं ५ मा उल्लेखित विशेषज्ञहरु को संख्या २५ रहेको छ । हाल उपलब्ध सीपयुक्त जनसंख्याको विवरण तपशिलमा उल्लेख गरिएकोछ ।

वस्ती	स्वास्थ्य कर्मी	इन्जिनियरीड तर्फ प्राविधिक	पुरोहित	सिकर्मी	डकर्मी	बैद्य	धामी	वकील	जम्मा
इबर	०	०	०	५	३	१	२	०	११
छिप्रेना	०	०	०	३	४	०	१	०	८
सालटाकुरा	०	०	०	२	३	१	०	०	६
जम्मा	०	०	०	१०	१०	२	३	०	२५

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.१६. वैदेशिक रोजगार सम्बन्धि विवरण

नेपाल कृषि प्रधान देश भएपनि यहाँका लाखौ युवाहरु यो पेशामा आकर्षित देखिदैन भने यहाँ कृषि पेशा सम्मानित पनि देखिदैन । उपभोगका हिसावले प्राय सबै नेपालीहरु स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएका, रासयानिक मल प्रयोग नगरेका, स्थानीय वीउ प्रयोग गरिएका र विषादी प्रयोग नगरिएका उत्पादनहरु मन पराउने तर तीनै वस्तु उत्पादकले चाहि अपमान व्यहोर्नु पर्ने अवस्था वाट यो वडा पनि अलग छैन । हाल यो वडाको कुल जनसंख्याको ५% जनशक्ति जुन सबैभन्दा उर्वर उमेरमा हिडिरहेकोछ, वैदेशिक रोजगारमा छ । यो वडाको कुल उत्पादनशिल जनसंख्याको ४% जनसंख्या अर्थात ७७ जना वैदेशिक रोजगारमा संलग्न भएकाछन जसमध्ये ५ जना महिला र ७२ जना पुरुष रहेकाछन । जसको वस्ती स्तरीय संगै जातीय र लिंगीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

वस्तीहरु	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा			महिला %
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	जम्मा	
इबर	०	५	०	०	१	१२	१	१७	१८	६%
छिप्रेना	३	४	०	१३	०	५	३	२२	२५	१२%
सालटाकुरा	०	२४	०	०	१	९	१	३३	३४	३%
जम्मा	३	३३	०	१३	२	२६	५	७२	७७	६%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.१७. चर्पी उपयोग सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ खुल्ला दिसा मुक्त वडा भएपनि अझै सबै घरमा चर्पी निर्माण हुन सकेको छैन । कतिपय घरधुरीमा चर्पी निर्माण नै नभएको अवस्था छ भने कतिपय घरधुरीमा एकाघरवाट छुट्टि भिन्न भएका कारण चर्पी निर्माण हुन सकेको छैन । हाल भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा ४१७ घरधुरी मध्ये ३९० घरधुरीमा पक्की पेनवाला चर्पी रहेको छ भने १२ घरधुरीमा खाल्डे चर्पी रहेकोछ तर अझैपनि १५ घरधुरीमा कुनैपनि चर्पी

वनाइएको छैन । चर्पी नभएका घरधुरी मध्ये वाहुन क्षेत्रीको ५ जनजातिको ३ र दलितको ७ रहकोछ । चर्पी निर्माण संगै यसको उपयोगमा पनि जोड दिनु पर्ने देखिन्छ । हाल भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा चर्पी निर्माण र उपयोग सम्वन्धी जातीय तथा वस्ती स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

वस्ती	वाहुन क्षेत्री			जनजाती			दलित			जम्मा			
	पक्की	खाल्डे	नभएको	पक्की	खाल्डे	नभएको	पक्की	खाल्डे	नभएको	पक्की	खाल्डे	कुल जम्मा	नभएका जम्मा
इबर	८७	१	०	६	०	०	३८	४	२	१३१	५	१३६	२
छिप्रेना	३४	०	०	५४	०	३	२४	४	०	११२	४	११६	३
सालटाकुरा	११०	२	५	०	०	०	३७	१	५	१४७	३	१५०	१०
जम्मा	२३१	३	५	६०	०	३	९९	९	७	३९०	१२	४०२	१५

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.१८. परिवार नियोजन सम्वन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा परिवार नियोजनको झट्ट हेर्दा संख्या कम देखिएको छ कतिपयले यो विषय लुकाएर सुचना नदिएको जस्तो लाग्यो तर सुक्ष्म रूपमा अध्ययन गर्दा यो संख्या यहाँका लागि पर्याप्त लाग्दछ । यो वडामा रहेको कुल जनसंख्या २२५९ मध्ये १५ देखि ५९ वर्ष सम्मको जनसंख्या १३२९ हो । परिवार नियोजनका हिसावले आवश्यक पर्ने मध्ये १४३ जनाले नियोजन गरेकाछन । जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

वस्ती	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा		
	स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	स्थायी	अस्थायी	जम्मा
इबर	३०	०	५	०	१६	०	५१	०	५१
छिप्रेना	१०	१	२२	१	१४	०	४६	२	४८
सालटाकुरा	३३	०	०	०	११	०	४४	०	४४
जम्मा	७३	१	२७	१	४१	०	१४१	२	१४३

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.१९. दीर्घरोगी सम्वन्धि विवरण

दीर्घ रोग भन्नाले लामो समय सम्म असर गर्ने खालको औषधी खाई रहनु पर्ने रोगहरुलाई जनाउछ । कतिपय रोगहरुमा नियमित औषधी खाइरहनु पर्दैन तर खानेकुराहरुमा निगरानी राख्नु पर्छ भने कतिपय रोगहरुमा नियमित रूपमा औषधी खानु पर्ने हुन्छ । नेपाली समाजमा देखिएका साझा प्रकृतिका रोगहरुको वारेमा नाम नै किटान गरी सुचना संकलन गरिएकोछ । जसको आधारमा यो भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा कुल ७२ जना दीर्घ रोगी रहेकाछन जसको वस्तीस्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्ती	मधुमेह	पक्षघात	टिवि	क्यान्सर	मृगौला विग्रेको	दम	वाथ	अन्य	जम्मा
इबर	०	०	०	०	०	१७	०	३	२०
छिप्रेना	२	०	१	०	६	१३	०	५	२७
सालटाकुरा	२	०	०	०	२	१०	१	१०	२५
जम्मा	४	०	१	०	८	४०	१	१८	७२

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.२०. खानेपानीको श्रोत सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का ४१७ घरधुरीमा खानेपानीको मुख्य र सहायक गरी २ वटा श्रोतको वारेमा सुचना संकलन गरिएकोछ । त्यो विवरण अनुसार यो वडाका सबै घरधुरी पाइप धाराको पानी उपयोग गर्दछन । यहाँ मुख्य श्रोत र सहायक श्रोतका वारेमा छुट्टा टुट्टै विश्लेषण गरिएकोछ ।

५.२०.१. खानेपानीको मुख्य श्रोत सम्बन्धि विवरण

यो वडाका १००% अर्थात ४१७ घरधुरीमा खानेपानी पाइप मार्फत आउछ यसको अर्थ पानी वोक्नका लागि धेरै समय खर्चनु पर्दैन । पहाडी प्रदेशको सबैभन्दा तुलो समस्या बन्दै गएको खानेपानीको अभाव यहाँ कम देखिएको छ । खानेपानीको श्रोतको आधारमा वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्ती	धारा	ट्युवेल	कुवा	जरुवा मुल	खोला	अन्य	जम्मा	एक भन्दा बढी श्रोत प्रयोग गर्ने
इबर	१३८	०	०	०	०	०	१३८	१२९
छिप्रेना	११९	०	०	०	०	०	११९	११५
सालटाकुरा	१६०	०	०	०	०	०	१६०	१३४
जम्मा	४१७	०	०	०	०	०	४१७	३७८
प्रतिशत	१००%	०%	०%	०%	०%	०%	१००%	९१%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.२०.२. खानेपानीको सहायक श्रोत सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा रहेका ४१७ घरधुरी मध्ये करीव ९१ % अर्थात ३७८ घरधुरीमा खानेपानीको वैकल्पिक श्रोत पनि रहेकोछ । यसवाट पनि यहाँको पानी को समस्या कम रहेको देखिन्छ । खानेपानी को वैकल्पिक श्रोत पनि स्थायी प्रकृतिको रहेको छ । कुल ३७८ घरधुरी मध्ये १ % अर्थात ५ घरधुरीको वैकल्पिक श्रोत पाइपधारा को पानी रहेको छ भने १% अर्थात ३ घरधुरीको कुवाको पानी रहेकोछ । त्यस्तै १ % अर्थात ४ घरधुरीको वैकल्पिक श्रोत खोला रहेकोछ भने ९७% अर्थात ३६६ घरधुरीको वैकल्पिक श्रोत जरुवा पानी रहेको

छ । भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वस्ती स्तरीय खानेपानीको वैकल्पिक श्रोत सम्बन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

वस्ती	धारा	ट्युबेल	इनार कुवा	जरुवा मुल	खोला/ नदी	अन्य	जम्मा
इबर	३	०	०	१२५	१	०	१२९
छिप्रेना	१	०	२	११०	२	०	११५
सालटाकुरा	१	०	१	१३१	१	०	१३४
जम्मा	५	०	३	३६६	४	०	३७८
	१%	०%	१%	९७%	१%	०%	१००%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.२१. खाना पकाउने चुल्हो सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का विशेष गरि महिलाहरुको धेरै समय वित्ने भान्सामा कस्तो प्रकारको चुल्हो प्रयोग भइरहेको छ भन्ने प्रमुख विषय हो । हाल यो वडामा धेरैजना दम रोगी हुनु को पछाडी भान्साको धुवाँ पनि एउटा कारण हो त्यसैल यसमा विशेष कार्यक्रम तयार गरेर अगाडी वढ्न सहज होस भनेर चुल्होको अवस्थाका वारेमा तथ्याङ्क संकलन गरिएकोछ । जसका आधारमा यो वडाका ४१७ घरधुरी मध्ये अझैपनि ८५% अर्थात ३५६ घरधुरीमा परम्परागत चुल्होको प्रयोग भइरहेकोछ भने १५% अर्थात ६१ घरधुरीमा सुधारिएको चुल्हो प्रयोग भइरहेको छ । यो वडामा भएका चुल्होहरुको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्ती	परम्परागत चुल्हो	सुधारिएको चुल्हो	LP ग्यास चुल्हो	मडितेल स्तोभ	गोवर ग्यास चुल्हो	विद्युतिय चुल्हो	जम्मा
इबर	१३१	७	०	०	०	०	१३८
छिप्रेना	७०	४९	०	०	०	०	११९
सालटाकुरा	१५५	५	०	०	०	०	१६०
जम्मा	३५६	६१	०	०	०	०	४१७
प्रतिशत	८५%	१५%	०%	०%	०%	०%	१००%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.२२. खाना पकाउने इन्धन सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का कुल ४१७ घरधुरी मध्ये ८८% घरधुरीमा अझैपनि परम्परागत चुल्हो भएको र सुधारिएको चुल्हो पनि १२% घरधुरीमा भएको हुनाले खाना पकाउने इन्धनको रुपमा दाउरा प्रयोग हुनेमा दुइमत छैन । हाल प्रयोग भइरहेको आधारमा खानापकाउने इन्धन को वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

वस्ती	दाउरा	LP ग्यास	मट्टितेल	गोवर	विद्युत	अन्य	जम्मा	एक भन्दा वढी श्रोत प्रयोग गर्ने
इबर	१३८	०	०	०	०	०	१३८	६
छिप्रेना	११९	०	०	०	०	०	११९	११५
सालटाकुरा	१६०	०	०	०	०	०	१६०	१३४
जम्मा	४१७	०	०	०	०	०	४१७	२५५
	१००%	०%	०%	०%	०%	०%	१००%	६१%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित आधारमा १००% घरधुरीमा दाउरा नै प्रमुख इन्धन हो । यसका अतिरिक्त वैकल्पिक रूपमा पनि इन्धनको प्रयोग गर्ने घरधुरीहरू रहेका छन हाल यो वडाका केही घरधुरीहरूमा खाना पकाउने इन्धनको वैकल्पिक व्यवस्थापन पनि देखिन्छ भने वैकल्पिक इन्धनको रूपमा एल पि ग्यास रहेकोछ भने बाँकी घरधुरीमा दाउराको विकल्प दाउरा नै रहेको छ ।

५.२३. उज्यालोको लागि वत्ती प्रयोग सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५मा हाल सम्म केन्द्रिय विद्युत वलेको छैन । यो वडाको सौर्य उर्जा उज्यालोको प्रमुख श्रोत हो । यहाँका कुल ४१७ सवै घरधुरीमा सोलार वत्ती उज्यालोको लागि प्रयोग भइरहेकोछ । हाल अनुदान लगायत अन्य सानो वजेट वाट पनि खरिद गर्न सकिने भएको हुनाले सोलार वत्ती दुर्गम क्षेत्रको उज्यालोको प्रमुख माध्यम भएको छ । उज्यालोको लागि वत्ती प्रयोग सम्बन्धि वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्तीहरू	सोलार	माइक्रो हाइड्रो	केन्द्रीय विद्युत	मट्टितेल	गोवरग्यास	अन्य	जम्मा
इबर	१३६	०	०	०	०	०	१३६
छिप्रेना	११६	०	०	०	०	०	११६
सालटाकुरा	१६०	०	०	०	०	०	१६०
जम्मा	४१७	०	०	०	०	०	४१७
प्रतिशत	१००%	०%	०%	०%	०%	०%	१००%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.२४. सेवासुविधा उपलब्धता सम्बन्धि विवरण

सेवा सुविधा अन्तरगत सामान्यतया सुचना संचार यातायात भौतिक समाग्री आदीको विषयमा यो वडाका कति घरधुरीमा कतिको पहुच रहेको छ भन्ने विषयलाई समेटिएकोछ । सुचना संचारमा रेडियो टेलिभिजन मोवाइल,यातायात अन्तरगत मोटरसाइकल गाडी र अन्य भौतिक समाग्रीमा फ्रिज कम्प्युटर जस्ता विषयहरू समावेस गरिएकाछन । समग्रतामा हेर्दा पहिले संचार प्रमुख माध्यम भएको रेडियो अहिले टेलिभिजन इन्टरनेट मोवाइल आदीका कारणले प्रतिस्थापित हुदै गइरहेको अवस्था देखिन्छ । हाल यो वडाका ४१७ घरधुरी मध्ये २१% अर्थात ८६ घरधुरीमा मात्र रेडियो प्रयोग

भइरहेकोछ । त्यसैगरी २% अर्थात १० घरधुरीले टेलिभिजन प्रयोग गरिरहेकाछन । संचारको प्रमुख साधन मोवाइल अहिले ९६% अर्थात ४०६ घरधुरीमा प्रयोग भइरहेकोछ । । सेवा सुविधा उपव्यताको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

वस्ती	सेवा सुविधा भएका घरधुरीको विवरण									
	जम्मा घरधुरी	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मोटर साइकल	कम्प्युटर
इबर	१३८	२९	४	१३३	०	०	१	०	१	१
छिप्रेना	११९	२७	६	११२	१	०	०	०	२	४
सालटाकुरा	१६०	३०	०	१५७	०	०	०	०	०	०
जम्मा	४१७	८६	१०	४०२	१	०	१	०	३	५
प्रतिशत		२१%	२%	९६%	०%	०%	०%	०%	१%	१%

५.२५. सेवासुविधा उपयोग सम्बन्धि विवरण

माथि उल्लेखित सेवा सुविधा उपलब्ध भएका घरधुरीमा कुन सेवा सुविधा कतिको संख्यामा छ भन्ने आधारमा यसको उपयोग गणना गरिएकोछ । यो विश्लेषण देखाए अनुसार कम्प्युटर गाडी फ्रिज केवुल इन्टरनेट एक घरधुरीमा एउटा मात्र रहेको छ भने रेडियो टेलिभिजन मोवाइल जस्ता वस्तुहरु एक भन्दा धेरै रहेकाछन । जसको विवरण वार्डस्तरीय रुपमा तल प्रस्तुत गरिएकोछ

वस्ती	सेवा सुविधाको संख्यात्मक विवरण								
	रेडियो	टिभि	मोवाइल	इन्टरनेट	केवुल	गाडी	फ्रिज	मोटर साइकल	कम्प्युटर
इबर	२९	१९	३४४	०	०	१	०	१	१
छिप्रेना	२९	६	४०२	१	०	०	०	२	९
सालटाकुरा	३०	०	४३४	०	०	०	०	०	०
जम्मा	८८	२५	११८०	१	०	१	०	३	१०
उपयोग कर्ता	८६	१०	४०२	१	०	१	०	३	५

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

५.२६. जीविकोपार्जन सम्बन्धि विवरण

कुनैपनि क्षेत्र गाउँ या जिल्लाकै विकासका लागि जीविकोपार्जन मा आत्मनिर्भरता को प्रमुख भुमिका हुने गर्दछ । खाद्यान्न आत्मनिर्भरता को विषयलाई हेरेर गरीवि नकसांकन गर्दा सामान्यतया आफ्नो उत्पादनले कति समय सम्म खानपुग्छ भन्ने आधारमा गरिन्छ र त्यसलाई मुख्य ४ खण्डमा विभाजन गरिन्छ जसमा आफ्नो उत्पादनले ३ महिना सम्म खानपुग्ने , छ महिना सम्म खानपुग्ने , ९ महिना सम्म खान पुग्ने र १२ महिना वा सो भन्दा वढी समय सम्म खानपुग्ने पर्दछन । विकास प्रकृत्यामा यो उपयुक्त विधि हैन किन भने यतिले मात्र गरीवि मापन गर्दा अधुरो हुन्छ त्यसैले

यो वडाको हकमा अत्यन्तै सुक्ष्म विश्लेषण गरेर आफ्नो वार्षिक आम्दानीले (सवै क्षेत्रवाट प्राप्त) हरेक घरधुरीको कति समय सम्म जीविको पार्जन हुन्छ ? भन्ने आधारमा विश्लेषण गरिएकोछ । मुख्य रूपमा हरेक सदस्यका लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न क्षेत्रहरु खाना, कपडा, शिक्षा,स्वास्थ्य, चाडपर्व, मनोरञ्जन, संचार, अम्मल लगायतका विषयमा हुने खर्चलाई विश्लेषण गरिएकोछ यसलाई पनि २ वटा प्रमुख खण्डहरुमा विभक्त गरि अध्ययन गरिएकोछ । पहिलो खण्ड अन्तरगत वैदेशिक रोजगारवाट प्राप्त आम्दानीलाई अलग गर्ने हो भने कति समय यो वडा जीविकोपार्जन गर्न सक्छ भन्ने विश्लेषण गरिएको छ भने दोश्रो खण्डमा वैदेशिकरोजगार वाट प्राप्त आम्दानी समेतले कति समय जीविकोपार्जन हुन्छ भन्ने विश्लेषण गरिएको छ ।

५.२६.१. वैदेशिक रोजगार विना जीविकोपार्जन सम्वन्धि विवरण

वैदेशिक रोजगार वाट प्राप्त भएको आम्दानीलाई अलग गरेर हेर्दा यहि देशको कमाइले भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ ले अधिकतम ७.४ महिना अर्थात २२३ दिन मात्र निर्वाह गर्न सक्छ भने वस्ती स्तरीय रूपमा हेर्दा इबरले १७७ दिन वा ६ महिना छिप्रोनाले ८.५ महिना वा २५४ दिन र सालटाकुराले ८.१ महिना वा २४२ दिन निर्वाह गर्न सक्छ यो भन्दा अतिरिक्त समय निर्वाह गर्नका लागि दैनिक मजदुरी वा ऋण लिनुपर्ने अवस्था रहेकोछ । जीवन निर्वाहका आधारमा वस्तीस्तरीय जातीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

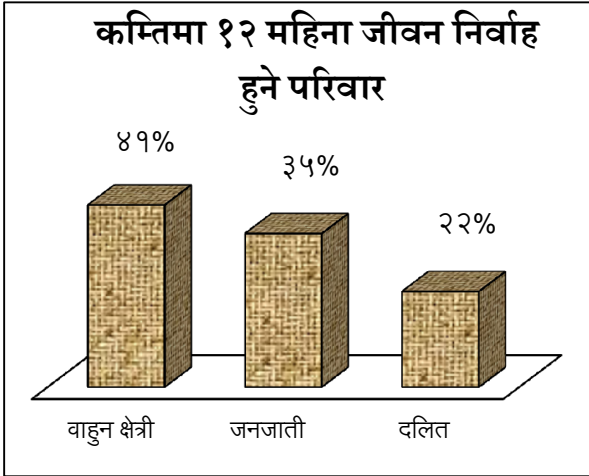
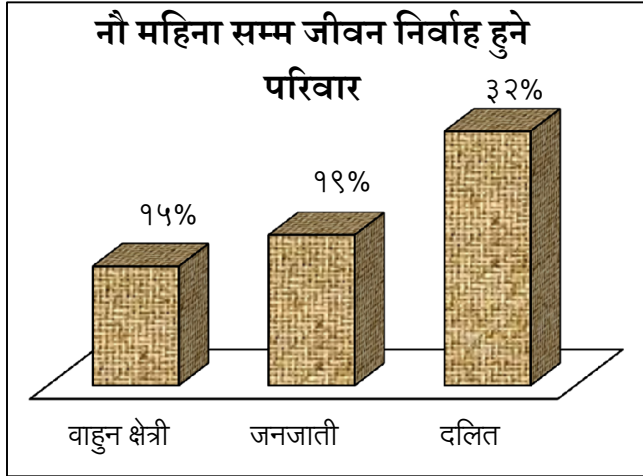
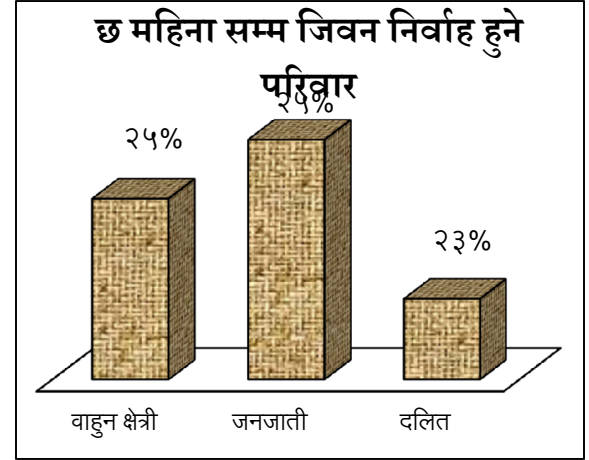
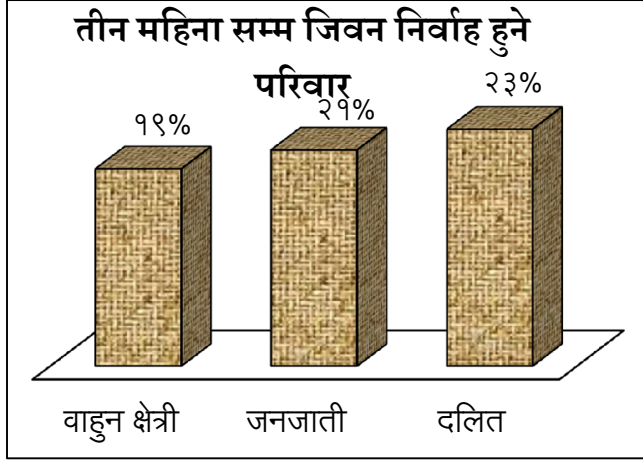
वस्ती	३ महिना सम्म पुग्ने			६ महिना सम्म पुग्ने			९ महिना सम्म पुग्ने		
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित
इबर	१९	०	१४	३२	२	१३	१२	०	१३
छिप्रेना	७	१३	३	८	१४	६	५	१२	८
सालटाकुरा	१९	०	९	१९	०	८	१९	०	१६
जम्मा	४५	१३	२६	५९	१६	२७	३६	१२	३७
प्रतिशत	१९%	२१%	२३%	२५%	२५%	२३%	१५%	१९%	३२%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

वस्ती	१२ महिना सम्म पुग्ने			१२ महिना भन्दा वढी			आपनो कमाइले जिविको पार्जन गर्ने	
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	महिना	दिन
इबर	११	०	३	१४	४	१	५.९	१७७
छिप्रेना	३	३	५	११	१५	६	८.५	२५४
सालटाकुरा	२९	०	६	३१	०	४	८.१	२४२
जम्मा	४३	३	१४	५६	१९	११	७.४	२२३
प्रतिशत	१८%	५%	१२%	२३%	३०%	१०%		

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित विवरणलाई यो वडामा रहेका वाहुनक्षेत्री २३९ घरधुरी जनजाती ६१ घरधुरी र दलित ११५ घरधुरीका आधारमा प्रतिशतमा निकाली अध्ययन गर्न सजिलो होस भनेर स्तम्भ चित्र मार्फत तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

नोट: उल्लेखित स्तम्भ चित्रमा जातीय कुल संख्याको आधारमा % गणना गरिएको हुनाले जातीय %जोड्दा मात्र १०० हुन्छ।

माथि उल्लेखित विवरण अनुसार यो वडामा संख्यात्मक रूपमा जीवन निर्वाह गर्न सक्ने परिवार मा ९९ वाहुन क्षेत्री २२ जनजाती र २५ दलित घरधुरी रहेका छन् । यसरी हेर्दा कुल १४६ घरधुरी मात्र सम्पन्न देखिएका छन् जुन कुल घरधुरी संख्याको ३५% हुन आउछ भने अझै २७१ अर्थात ६५% घरधुरी गरीब रहेका छन् । कुल ६५% गरीब घरधुरी मध्ये ८४ अर्थात २०% अति गरीब , १०२ अर्थात २४% मध्यम गरीब र ८५ अर्थात २१% गरीब घरधुरी रहेकाछन् ।

५.२६.२. वैदेशिक रोजगार सहित जीविकोपार्जन सम्बन्धि विवरण

हाल नेपाल नै रेमिट्यान्स वाट चलिरहेको अवस्थाछ । ४० लाख नेपालीले विदेशवाट पठाएको रकमले यहाँको जीवन निर्वाहमा महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गरेको छ तर पनि यसकै खासै तुलो असर भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा परेको छैन । भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ वाट हाल ७७ जना युवाहरु वैदेशिक रोजगारमा गएका छन् र

उनीहरूले पठाएको पैसाले यहाँको पनि जीविकोपार्जनमा सहायक बनेकोछ । तत्कालको अवस्थामा रेमिट्यान्स सहितको आम्दानीले यो वडाको कुल खर्च लाइ करिव १० महिना मात्र धान्न सकेकोछ । वस्ती स्तरमा इबरको वार्षिक आम्दानीले केवल २१६ दिन अर्थात ७.२ महिना छिप्रेनाको ३३८ दिन अर्थात ११.३ महिना र सालटाकुराको ३२३ दिन अर्थात १०.८ महिना धान्न सकेको देखिन्छ ।

समग्रतामा यो अवस्था भएपनि व्याक्तिगत रुपमा यो वडाको अवस्था भने फरक छ । घरधुरी स्तरमा यो तथ्याडकलाई विश्लेषण गर्दा यो वडाका कुल ४१७ घरधुरी मध्ये हाल २०२ अर्थात करीव ४८% घरधुरी को मात्र जीवन निर्वाह हुन सकेको छ भने अझै पनि २१५ अर्थात ५२% घरधुरी गरिविको रेखामुनी रहेकाछन । वैदेशिक रोजगारमा जाने युवाहरु पनि विशेष गरि भारत तथा खाडी मुलुक तर्फ जाने गरेको हुनाले खासै आम्दानी गर्न सकेको अवस्था छैन । वैदेशिक रोजगार सहितको आम्दानी वाट जीवन निर्वाहका आधारमा वार्ड स्तरीय जातीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

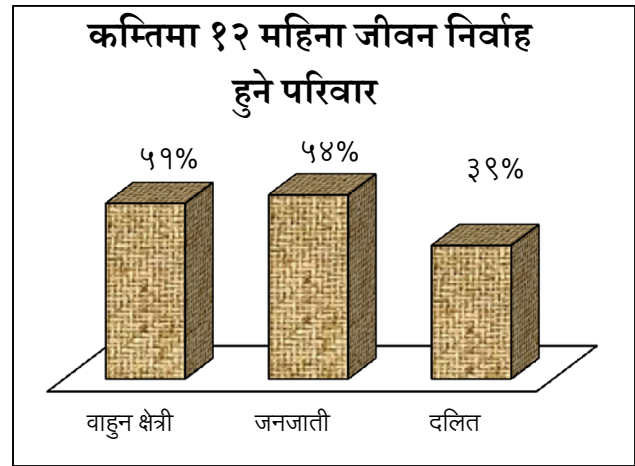
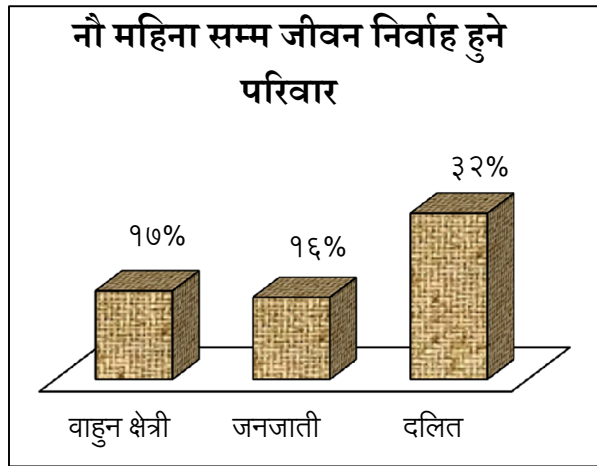
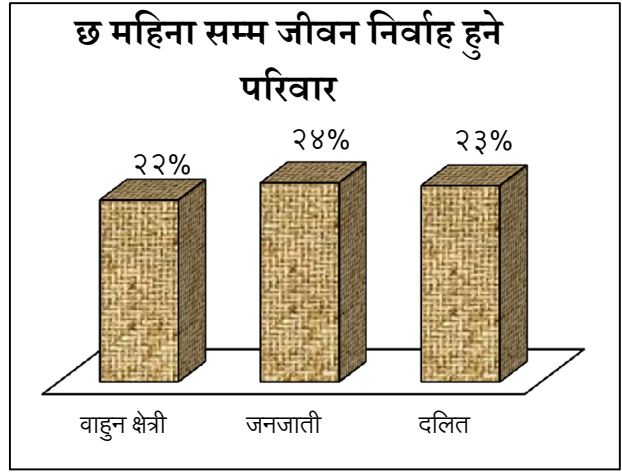
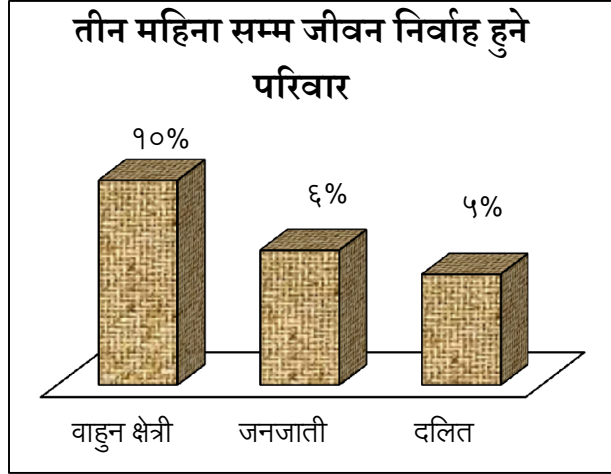
वस्ती	३ महिना सम्म पुग्ने			६ महिना सम्म पुग्ने			९ महिना सम्म पुग्ने		
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित
इबर	१७	०	४	३०	२	१३	१३	०	१४
छिप्रेना	२	४	१	८	१३	५	९	१०	७
सालटाकुरा	४	०	१	१४	०	९	१९	०	१६
जम्मा	२३	४	६	५२	१५	२७	४१	१०	३७
प्रतिशत	१०%	६%	५%	२२%	२४%	२३%	१७%	१६%	३२%

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७५ जेष्ठ

वस्ती	१२ महिना सम्म पुग्ने			१२ महिना भन्दा वढी			आपनो कमाइले जिविको पार्जन गर्ने (वस्ती)	
	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	महिना	दिन
इबर	११	०	७	१७	४	६	७.२	२१६
छिप्रेना	३	७	६	१२	२३	९	११.३	३३८
सालटाकुरा	३२	०	८	४८	०	९	१०.८	३२३
जम्मा	४६	७	२१	७७	२७	२४	९.७	२९०
प्रतिशत	१९%	११%	१८%	३२%	४३%	२१%		

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण २०७५ जेष्ठ

उल्लेखित विवरणलाई यो वार्ड नं ५ मा रहेका वाहुनक्षेत्री २३९ घरधुरी जनजाती ६१ घरधुरी र दलित ११५ घरधुरी का आधारमा प्रतिशतमा निकालि अध्ययन गर्न स्तम्भ चित्र मार्फत तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

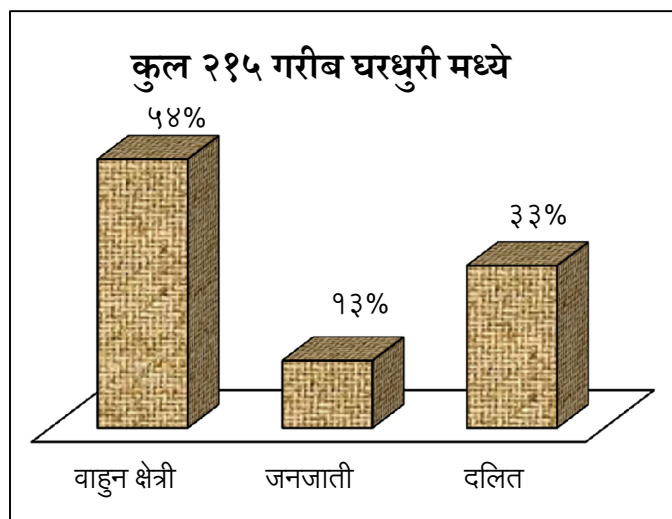
माथि उल्लेखित विश्लेषण वाट सारमा के देखिएको छ भने हालको अवस्थामा वैदेशिक रोजगार पनि नियमित आम्दानीको श्रोत वनीरहेको परिप्रेक्षमा वैदेशिक रोजगार सहितको आम्दानीलाई नै वडाको आम्दानी मान्नु पर्ने हुन्छ । त्यसैले निस्कर्षको रूपमा हाल भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को कुल ४१७ घरधुरी मध्ये ४८% अर्थात २०२ घरधुरी मात्र खाद्य सुरक्षाका हिसावले सुरक्षित (सम्पन्न) रहेका छन् भने ५२% अर्थात २१५ घरधुरी असुरक्षित (विपन्न) रहेका छन् । विपन्न भित्रका पनि खाद्य सुरक्षाका हिसावले तीन महिना, छ महिना र नौ महिना सुरक्षित भएका परिवारहरूको विवरण माथि उल्लेख गरिसकिएको हुनाले समग्रतामा यो वडाका खाद्यसुरक्षाका हिसावले विपन्न तथा सम्पन्न परिवारको जातीय वस्तीस्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वस्ती	गरीब			सम्पन्न			जम्मा			कुल जम्मा
	वाहुन क्षेत्री	जन जाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जन जाती	दलित	वाहुन क्षेत्री	जनजाती	दलित	
इबर	६०	२	३१	२८	४	१३	८८	६	४४	१३८
छिप्रेना	१९	२७	१३	१५	३०	१५	३४	५७	२८	११९
सालटाकुरा	३७	०	२६	८०	०	१७	११७	०	४३	१६०
जम्मा	११६	२९	७०	१२३	३४	४५	२३९	६३	११५	४१७

श्रोत:घरधुरी सर्वेक्षण २०७५ जेष्ठ

भेरी नगर पालिका वार्ड नं ५ का जम्मा गरीब

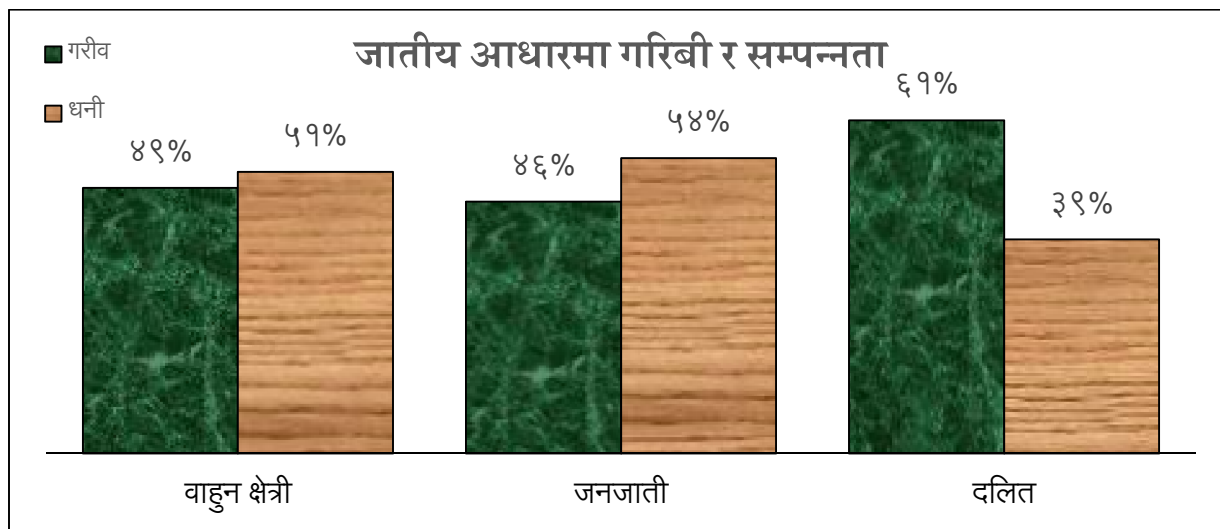
माथिको टेवलले देखाएको विषयलाई २ ढंगले विश्लेषण गर्नु पर्ने हुन्छ । विषयलाई प्रस्ट पार्न प्रतिशतमा देखाउने प्रचलन छ , यसरी देखाउदा कहिले काहि फरक खालको रिजल्ट देखिन सक्छ भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा १% भन्नाले बाहुन क्षेत्रीको हकमा २.३९ घरधुरी, जनजातीको हकमा ०.६३ घरधुरी, दलितको हकमा १.१५ घरधुरी र समग्र वडाको हकमा ४.१७ घरधुरी पर्दछ यस्तो अवस्थामा समान वुझाइले परिणाममा प्रभाव पर्दछ । त्यसैले यहाँ समग्र वडाको हकमा कति गरिव छन र त्यसमा कुन जातीको कति प्रतिशत हिस्सेदारी छ भन्ने विश्लेषण गरिएकोछ । भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का कुल २१५ गरीब घरधुरी मध्ये जातीय रुपमा वाहुन क्षेत्री ५४% रहेका छन भने जनजाती १३% रहेका छन त्यस्तै दलित जाती ३३% रहेकाछन जहा १% वरावर सबै जातका लागि २.१५ मुल्य रहेकोछ (यही २.१५ ले स्तम्भ चित्रमा देखाएको % लाई गुणा गर्दा संख्यामा आउछ ।)

जातीय आधारमा गरीब

जातीय आधारमा हेर्दा यो वडामा रहेका घरधुरीलाई वाहुनक्षेत्री, जनजाती तथा दलितका आधारमा विश्लेषण गरिएको छ । यसरी हेर्दा संख्याका आधारमा सबै भन्दा धेरै गरीब वाहुन क्षेत्रीमा रहेकाछन भने प्रतिशतका आधारमा दलित जातीमा रहेकाछन । वाहुन क्षेत्रीका कुल घरधुरी संख्या २३९ मध्ये ११६ अर्थात ४९% घरधुरी

गरिव छन भने जनजातीका कुल ६३ घरधुरी मध्ये २९ अर्थात ४६% घरधुरी विपन्न रहेकाछन त्यसै गरी दलितका कुल ११५ मध्ये ७० अर्थात ६१% घरधुरी विपन्न रहेकाछन । यसमा १% वरावर वाहुनक्षेत्रीमा २.३९ जनजातीमा ०.६३ र दलित जातीमा १.१५ हुन्छ ।

६. घरजग्गामा महिलाको स्वामित्व सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को कुल जनसंख्या २२५९ मध्ये महिलाको जनसंख्या ११२८ अर्थात ५०% रहेकोछ तर पनि महिलाको नाममा भने केवल २६ घरधुरीमा मात्र घर जग्गा रहेकोछ यो कुल घरधुरी ४१७ को ६% हुन आउछ अझैपनि ९४% घरधुरीमा महिलाको नाममा कुनैपनि जग्गा वा घर छैन । जातीय आधारमा हेर्दा वाहुन क्षेत्री मा १५ जनजातीमा ५ र दलित जातीमा ६ घरधुरीमा मात्र महिलाको नाममा अचल सम्पत्ति रहेको देखिन्छ । महिलाको स्वामित्वलाई अझ प्रष्ट बनाउनका लागि घर जग्गा दुवै भएका घर मात्र भएका र जग्गा मात्र भएका गरी तीन खण्डमा विभाजन गरिएकोछ जसको जातीय वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्ती	वाहुन क्षेत्री			जनजाती			दलित		
	घर जग्गा दुवैम	जग्गामा मात्र	घरमा मात्र	घर जग्गा दुवैम	जग्गामा मात्र	घरमा मात्र	घर जग्गा दुवैम	जग्गामा मात्र	घरमा मात्र
इबर	७	०	१	०	०	०	०	०	०
छिप्रेना	५	२	०	४	१	०	५	०	०
सालटाकुरा	०	०	०	०	०	०	०	१	०
जम्मा	१२	२	१	४	१	०	५	१	०

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

७. परिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा कुल ४१७ घरधुरी मध्ये १०८ अर्थात २६% घरधुरीले हाल चर्चेको जग्गा ५ रोपनि भन्दा कम रहेकोछ (तथ्याङ्क संकलनका आधारमा लिइएको विवरण हुनाले प्राविधिक रुपमा नमिल्न पनि सक्ने अवस्थाछ) भने २२६ घरधुरी अर्थात ५४% घरधुरीकोमात्र ५ देखि १५ रोपनी सम्म रहेकोछ । त्यसैगरी १५ रोपनी भन्दा वढी र ३० रोपनी भन्दा कम जग्गा भएका घरधुरीको संख्या ७१ अर्थात १७% रहेकोछ भने ३० रोपनी भन्दा वढी जग्गा भएका घरधुरीको संख्या १२ अर्थात ३% रहेकोछ । पारिवारको स्वामित्वमा रहेको जग्गा सम्बन्धिको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वार्ड नं	१ देखि ५ रोपनी सम्म	५ देखि १५ रोपनी सम्म	१५ देखि ३० रोपनी सम्म	३० देखि ५० रोपनी सम्म	५० रोपनी भन्दा माथि	जग्गा नभएका
इबर	३७	६६	३०	५	०	०
छिप्रेना	२२	७६	१६	४	१	०
सालटाकुरा	४९	८४	२५	१	१	०
जम्मा	१०८	२२६	७१	१०	२	०
प्रतिशत	२६%	५४%	१७%	२%	०%	०%

८.सिंचाई सुविधा उपलब्धता सम्बन्धि विवरण

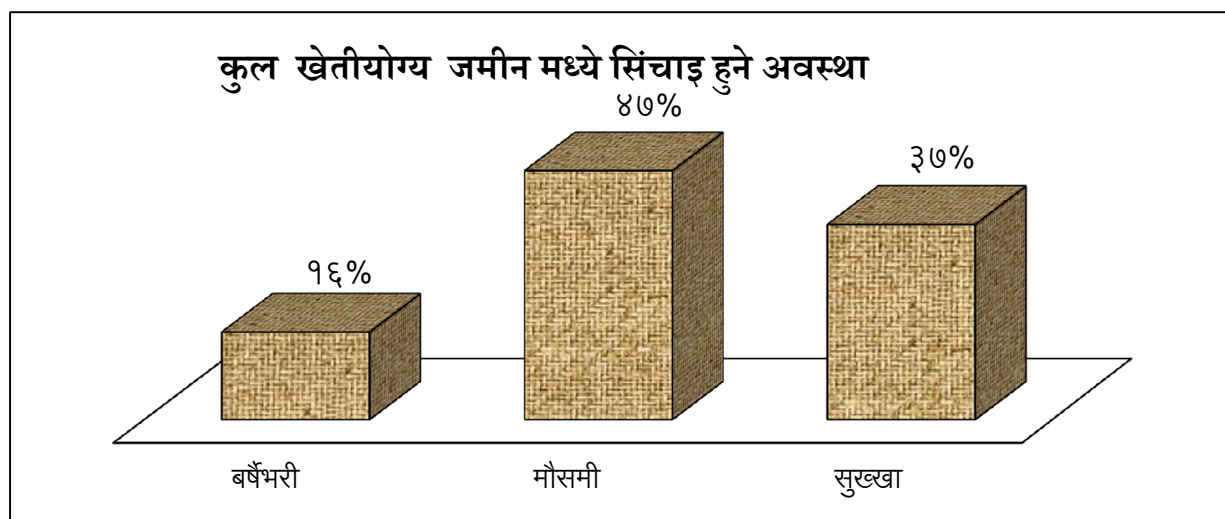
भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा कुल खेतीयोग्य जमीन मध्ये ४०७५ रोपनी मात्र उपयोग गरिएकोछ (प्राविधिक रुपमा यो विवरण फरक हुन सक्छ) जसमध्ये वाह्रै महिना सिंचाइको सुविधा भएको ,वर्षायाममा सिंचाइको सुविधा भएको र सुख्खा गरी तीन भागमा विभाजन गरेर विवरण संकलन गरिएकोछ । यो वडाको कुल खेतीयोग्य जमिन मध्ये जातीय आधारमा वाहुनक्षेत्री को २७१५ रोपनी ,जनजातीको ७०० रोपनी र दलित जातीको ६६० रोपनी रहेको छ । समग्रमा कुल खेति गरिएको जग्गा मध्ये ६७२ रोपनीमा वाह्रै महिना सिंचाई सुविधा उपलब्ध छ भने १९०७ रोपनीमा मौसमी सिंचाइको सुविधा रहेको छ र १४९६ रोपनी जग्गा सुख्खा छ । वडाको खेती गरिएको जग्गाको सिंचाइको अवस्थाका विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्तिहरु	वाहुन क्षेत्री (रोपनी)			जनजाती (रोपनी)			दलित (रोपनी)			जम्मा		
	सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी		
	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा
इबर	२३४	४३१	४१९	३७	२३	२३	८६	१०७	१०७	३५७	५६१	५४९
छिप्रेना	११	२५०	१८०	८२	३१९	२१६	०	८५	५५	९३	६५५	४५०
सालटाकुरा	२०४	५७५	४१२	०	०	०	१८	११७	८५	२२२	६९२	४९७

वस्तिहरु	वाहुन क्षेत्री (रोपनी)			जनजाती (रोपनी)			दलित (रोपनी)			जम्मा		
	सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी			सिंचाइ हुने अवधी		
	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा	१२ महिना	मौसमी	सुख्खा
जम्मा	४४९	१२५५	१०११	११९	३४२	२३९	१०४	३१०	२४६	६७२	१९०७	१४९६
प्रतिशत	१७%	४६%	३७%	१७%	४९%	३४%	१६%	४७%	३७%	१६%	४७%	३७%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित विवरणलाई तल स्तम्भ चित्र मार्फत देखाइएकोछ ।

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

९. घरपालुवा पशुपंक्षी सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वडा नं ५ का हरेक घरधुरीमा व्यवसायिक रूपमा नभई आफ्नो उपभोग को लागि पशुपालन गर्ने प्रचलन रहेकोछ । हाल यो वडामा उपलब्ध पशुपंक्षीहरुको विवरणले यहीकुरा पुष्टि गर्दछ । विशेष गरी गाई , गोरु , भैसी , वाख्रा, वंगुर, घोडा भेडा लगायत कुखुरा परेवा आदी पालन गर्ने गरिएकोछ । हाल पालन गरिएका पशुपंक्षीहरुको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वार्ड नं	घरपालुवा पशु पंक्षीको विवरण									
	गाई	गोरु	भैसी	राँगा	वाख्रा	भेडा	वंगुर	कुखुरा	हास	परेवा
इबर	१२६	२१२	९७	१४	२४६	३५	०	२४५	०	०
छिप्रेना	८०	१७४	४१	८	२२७	६५	०	२२०	०	०
सालटाकुरा	७०	२९२	९५	१०	४५८	१२४	४	४१६	०	०
जम्मा	२७६	६७८	२३३	३२	९३१	२२४	४	८८१	०	०

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

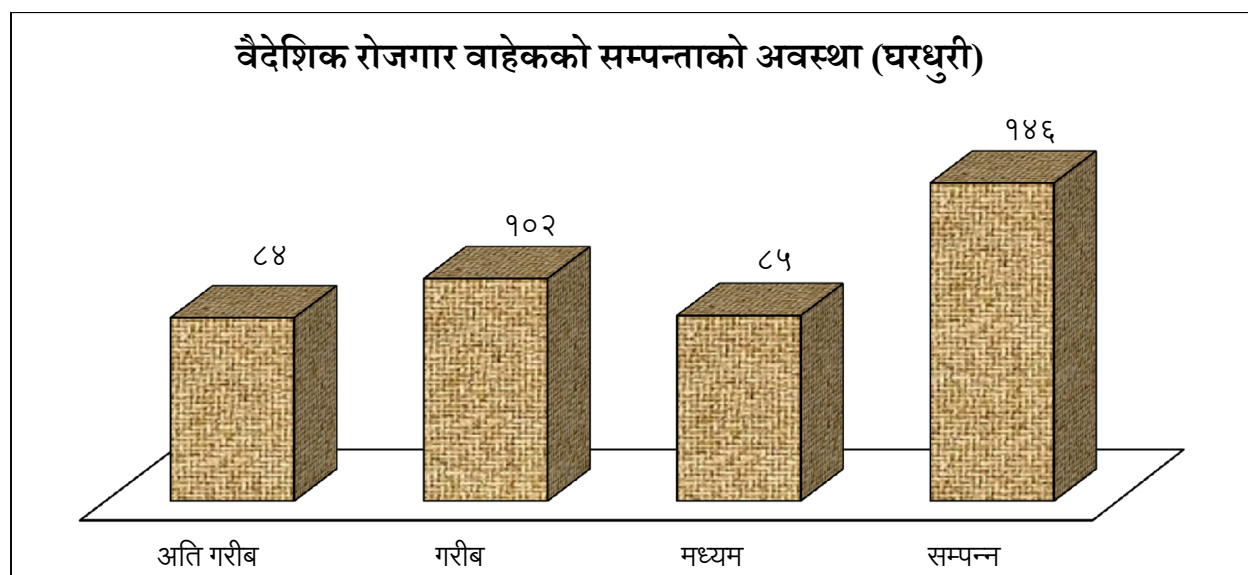
१०.आर्थिक सम्पन्नता सम्बन्धि विवरण

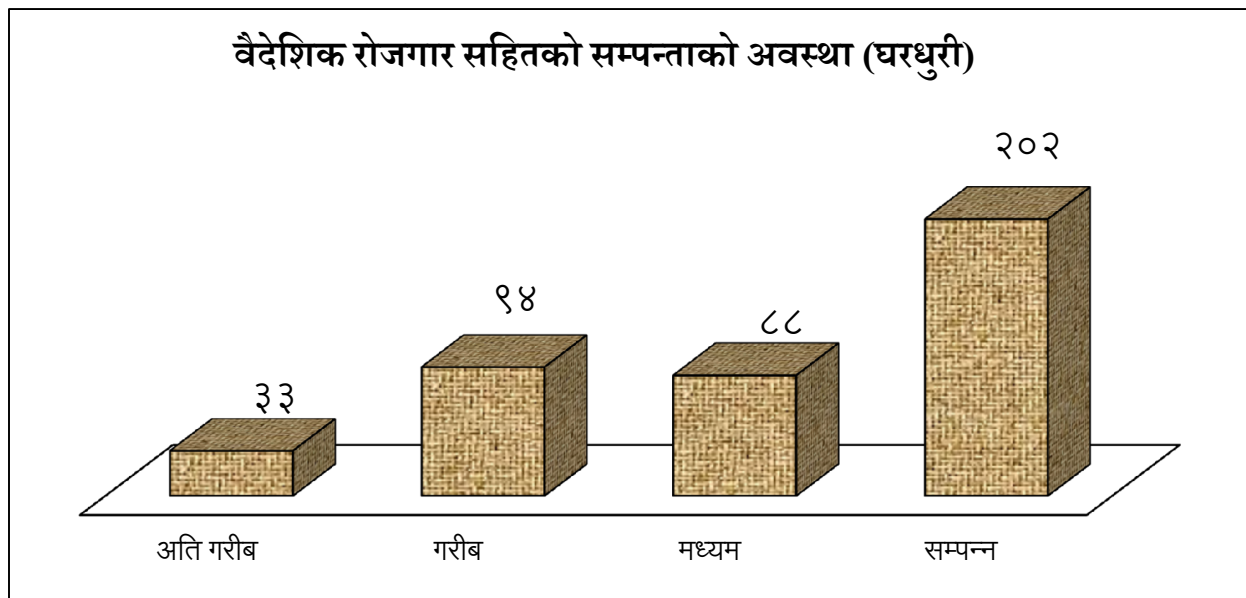
भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ माको खाद्यान्न आत्म निर्भरताका वारेमा माथि प्रसस्त उल्लेख गरिएकोछ । समग्रमा हाल यो गाउँपालिकामा रहेका कुल गरीव तथा धनी वर्गको एकै तालिकामा राखेर विश्लेषण गरिएको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ । जसमा यो वडाका वैदेशिक रोजगारको आम्दानी वाहेक र सहित कति कति को संख्यामा गरिव छन कतिको संख्यामा धनी छन भन्ने विवरण वार्डस्तरीय रुपमा तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्तीहरु	वैदेशिक रोजगार वाहेक को अवस्था					वैदेशिक रोजगार सहितको अवस्था				
	अति गरीब	गरीब	मध्यम	सम्पन्न	जम्मा	अति गरीब	गरीब	मध्यम	सम्पन्न	जम्मा
इबर	३३	४७	२५	३३	१३८	२९	४५	२७	४५	१३८
छिप्रेना	२३	२८	२५	४३	११९	७	२६	२६	६०	११९
सालटाकुरा	२८	२७	३५	७०	१६०	५	२३	३५	९७	१६०
जम्मा	८४	१०२	८५	१४६	४१७	३३	९४	८८	२०२	४१७

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित तालिकामा अति गरिव भन्नाले आफ्नो उत्पादन वा कमाइले अधिकतम ३ महिना सम्म जीवन निर्वाह हुने परिवार संख्या, गरीव भन्नाले आफ्नो उत्पादन वा कमाइले अधिकतम ६ महा सम्म जीवन निर्वाह हुने परिवार संख्या ,मध्यम भन्नाले आफ्नो उत्पादन वा कमाइले अतिकतम ९ महिना सम्म जीवन निर्वाह हुने परिवार संख्या र सम्पन्न भन्नाले आफ्नो उत्पादन वा कमाइले न्युनतम १२ महिना जीवन निर्वाह हुने परिवार संख्या भन्ने बुझनु पर्दछ र यसमा दाया र बाँया प्रमुख खण्डमा वैदेशिक रोजगार वाट प्राप्त आम्दानी वाहेक र सहितको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ जसलाई तल स्तम्भ चित्रमा पनि देखाइएकोछ

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

११. शिक्षा सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को कुल जनसंख्या २२५९ रहेको छ भने ५ वर्ष भन्दा मुनिको जनसंख्या २९६ रहेको छ । यो संख्या घटाउदा ५ वर्ष भन्दा माथिको जनसंख्या १९६३ हुन आउछ त्यसैका आधारमा शैक्षिक विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । यो वडाको कुल जनसंख्याको १४% अर्थात २६६ जना निराक्षर रहेका छन् । बाँकी रहेका ८६% जनसंख्या मध्ये ४१% अर्थात ८३५ जना साक्षर (सामान्य पढ्न र लेख्न सक्ने) रहेको छ भने १५% अर्थात २८६ जना कक्षा पाँच सम्म अध्ययन गरेको जनसंख्या रहेको छ । त्यसैगरी कुल जनसंख्याको १३% अर्थात २५५ जना दश कक्षा सम्म अध्ययन गरेको जनसंख्या रहेको छ भने ९% अर्थात १७५ जनसंख्या एस एल सी सम्म अध्ययन गरेका छन् । प्रमाणपत्र तह पास गरेको ५% अर्थात ८९,स्नातक तह पास गरेको ३% अर्थात ५१ र स्नातकोत्तर तह पास गरेको संख्या ६ रहेको छ । शिक्षा सम्बन्धि वार्ड स्तरीय तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वस्ती	निराक्षर	साक्षर	५ कक्षा पास	१० कक्षा पास	SLC	प्रमाणपत्र तह	स्नातक तह	स्नातकोत्तर	तह नरखुलेको	कुल जम्म
इबर	७१	३०९	९६	७८	५१	१७	१४	१	०	६३७
छिप्रेना	५७	२३४	७४	७०	५६	३९	२७	३	०	५६०
सालटाकुरा	१३८	२९२	११६	१०७	६८	३३	१०	२	०	७६६
जम्मा	२६६	८३५	२८६	२५५	१७५	८९	५१	६	०	१९६३
प्रतिशत	१४%	४३%	१५%	१३%	९%	५%	३%	०%	०%	१००%

११.१.स्कूल नगएका र विचैमा कक्षा छोडेका वालवालिकाको विवरण

पछिल्लो समयमा शिक्षा क्षेत्रमा सरकारको लगानी अविभावक को चासो र स्वयम विद्यार्थीहरुको चाहना र देखासिकि समेतको कारणले गर्दा विद्यालय नजाने वालवालिकाहरुको दिन प्रतिदिन घट्दै आइरहेको छ । तैपनि कहि कतै यस्तो अवस्था अझैछ । यो वडामा गरिएको अध्ययनमा विद्यालय नगएका वा विचैमा कक्षा छोडेका विद्यार्थीहरुको विवरण पाइएन ।

११.२.निराक्षर जनसंख्या सम्वन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को १४ प्रतिशत अर्थात २६६ जनसंख्या निराक्षर रहेकोछ । निराक्षर जनसंख्या भित्र विशेष गरेर जेष्ठ नागरिकहरु लगायत अन्य रहेकाछन । जातीय आधारमा १४३ जना वाहुन क्षेत्री, २७ जना जनजाती र ९६ जना दलित जाती रहेकाछन भने लिङ्गीय आधारमा १७६ जना महिला र ९० जना पुरुष रहेकाछन । लिङ्गीय रुपमा यो संख्या हेर्दा महिला ६६% र पुरुष ३४% निरक्षर रहेकाछन । यो वडाको जातीय लिङ्गीय र बस्ती विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वार्ड नं	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा		
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	जम्मा
इबर	३२	५	१	०	१९	१४	५२	१९	७१
छिप्रेना	९	५	१८	८	१२	५	३९	१८	५७
सालटाकुरा	५९	३३	०	०	२६	२०	८५	५३	१३८
जम्मा	१००	४३	१९	८	५७	३९	१७६	९०	२६६

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

११.३.साक्षरता दर सम्वन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को साक्षरता ८६% रहेकोछ । यहाँको कुल जनसंख्या १९६३ (५ बर्ष भन्दा माथिको मात्र जनसंख्या) मध्ये २६६ अर्थात १४% भन्दा वाहेक सबै जनसंख्या साक्षर रहेकोछ । जातीय आधारमा हेर्दा वाहुन क्षेत्री मा ८७% साक्षर रहेका छन भने जनजातीमा ९२% र दलित जातीमा ८२% साक्षरता रहेकोछ । जातीय र वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्ती	वाहुन क्षेत्री			जनजाती			दलित		
	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता
इबर	४१८	३७	९१%	३७	१	९७%	१८२	३३	८२%
छिप्रेना	१४५	१४	९०%	२८२	२६	९१%	१३३	१७	८७%

वस्ती	वाहुन क्षेत्री			जनजाती			दलित		
	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता	जनसंख्या	निरक्षर	साक्षरता
सालटाकुरा	५४८	९२	८३%	०	०	०%	२१८	४६	७९%
जम्मा	११११	१४३	८७%	३१९	२७	९२%	५३३	९६	८२%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१२. वार्षिक आम्दानि सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वार्षिक आम्दानी ८ करोड १ लाख ११ हजार रहेकोछ । यहाँको जनसंख्याको आधारमा हेर्दा प्रतिव्यक्ति आम्दानी ३५ हजार ४६० रुपैया हुन आउछ । वार्षिक आम्दानीको प्रमुख श्रोतहरुमा कृषि पशुपालन, व्यापार, उद्योग व्यवसाय, नोकरी, ज्यालादारी तथा वैदेशिक रोजगारी आदी रहेका छन । वार्षिक आम्दानी जुन जुन पेशा व्यवसाय वाट प्राप्त भएको छ । हाल यो वडामा पेशा व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति तथा वार्षिक आम्दानी को वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

व्यावसायमा संलग्न जनसंख्या सम्बन्धि विवरण

वस्ती	कृषि	व्यापार	उद्योग व्यवसाय	नोकरी	ज्यालादारी	राजनीति	वैदेशिक रोजगार	जम्मा
इबर	३३३	५	०	२१	७४	०	१८	४५१
छिप्रेना	२५५	९	०	३५	७१	०	२५	३९५
सालटाकुरा	३५५	७	०	१९	११२	०	३४	५२७
जम्मा	९४३	२१	०	७५	२५७	०	७७	१३७३
प्रतिशत	६३%	१%	०.०%	५%	१७%	०%	५%	१००%

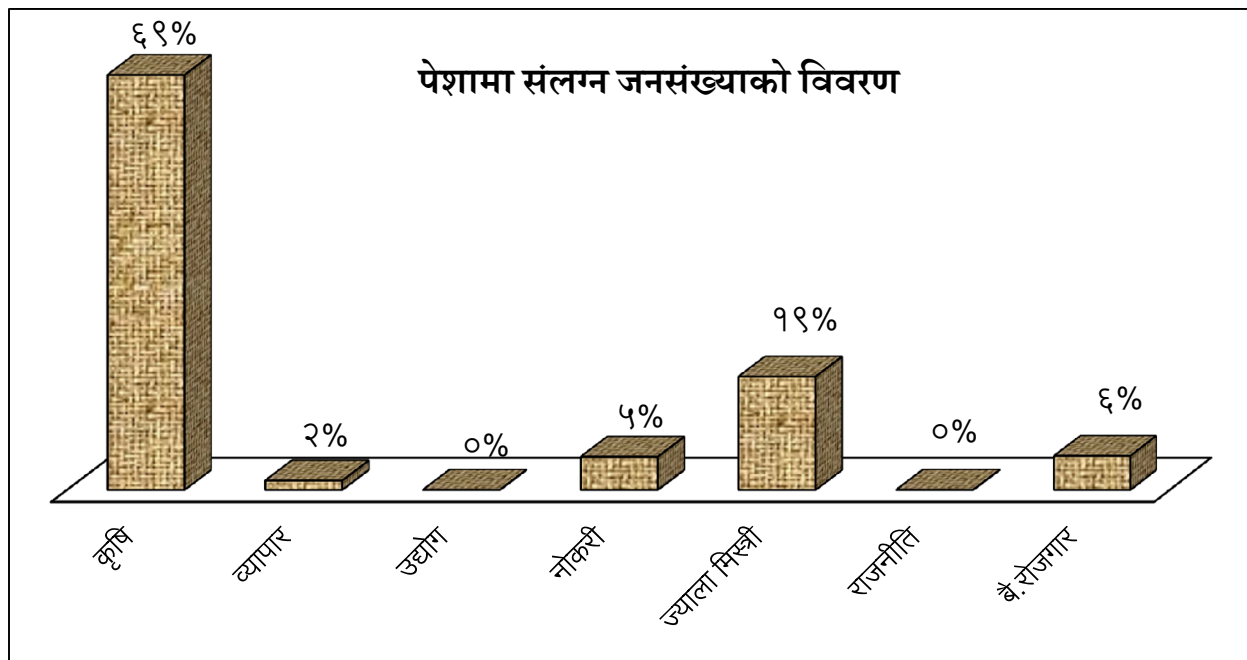
श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

श्रोतअनुसार वार्षिक आम्दानी सम्बन्धि विवरण (रु हजारमा)

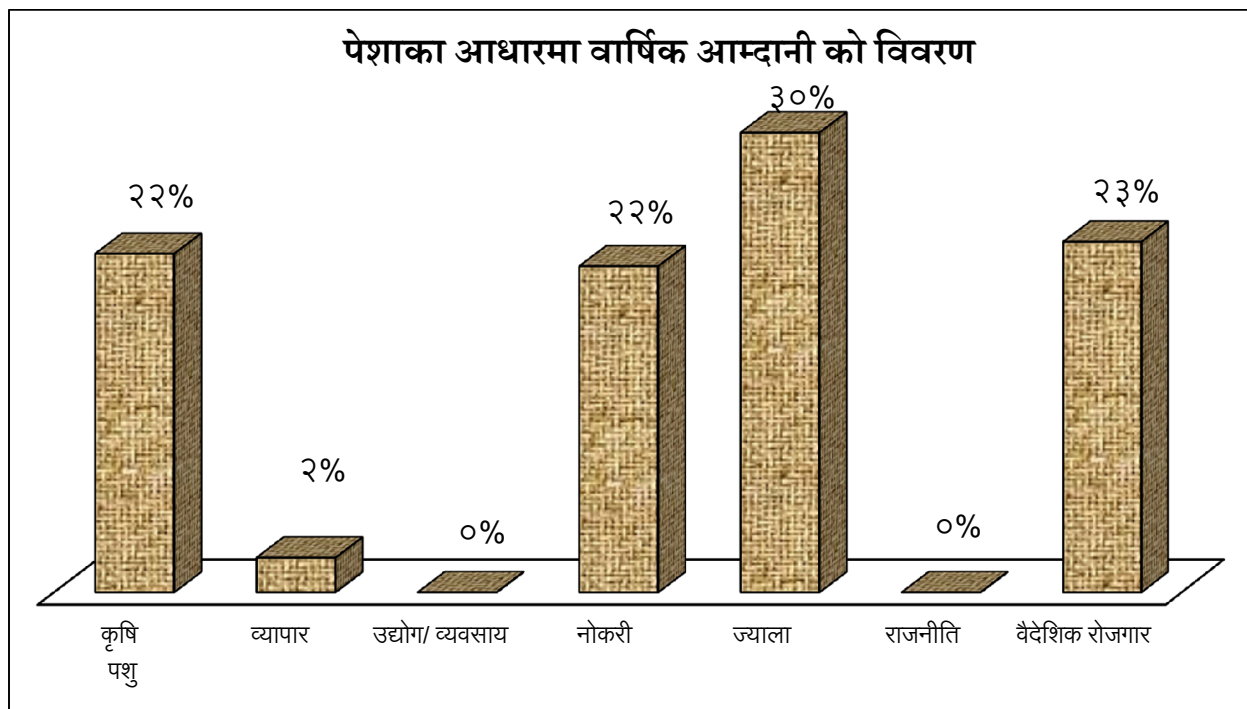
वस्ती	कृषि पशुपालन	व्यापार	उद्योग व्यवसाय	नोकरी			ज्याला	राजनीति	वैदेशिक रोजगार	जम्मा
				नीजि	सरकारी	गैह्र सरकारी				
इबर	६५२६	३१६	०	०	४०२३	७२०	५५०४	३८००	२०८८९	
छिप्रेना	४३८५	८५१	०	११२८	६०४२	१५६४	७२७४	७०९२	२८३३६	
सालटाकुरा	७०५४	६६२	०	१८०	३५१०	१३०	११६४०	७७१०	३०८८६	
जम्मा	१७९६५	१८२९	०	१३०८	१३५७५	२४१४	२४४१८	१८६०२	८०१११	
प्रतिशत	२२%	२%	०%	२%	१७%	३%	३०%	२३%	१००%	

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित तालिकालाई अध्ययन थप सहजता प्रदान गर्न तपशिल अनुसार स्तम्भ चित्र मार्फत देखाइएकोछः

माथि उल्लेखित चित्रमा दिइएको विवरण र सुरुमा व्यवसायमा संलग्नता देखाएको स्तम्भ चित्रमा % फरक पर्नुको कारण यसमा विद्यार्थी र पेशहीन लाइ समावेस नगरिएकोले गर्दा हो ।

१३. वार्षिक उत्पादन सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वार्षिक उत्पादन सम्बन्धि विवरणमा मुख्य रूपमा ७ भागमा बाडिएको छ । ती खण्डहरूमा अन्नवाली, नगदेवाली, पशुजन्य उत्पादन, तेलहन वाली, दलहन वाली, तरकारी अन्तरगत आलु र फलफुल समावेश गरिएको छ । अन्न वाली मा धान, मकै, कोदो र गहुँ नगदे वालीमा अलैची, अम्लिसो, अदुवा, पशुजन्य उत्पादनमा दुध, मासु, अण्डा, तेलहनमा तोरी, सस्यो र दलहनमा मास सीमि मस्याम, तरकारी अन्तरगत आलु र फलफुल अन्तरगत यो वडामा उत्पादन हुने फलफुलहरूको वारेमा विवरण संकलन गरिएको छ । वार्षिक उत्पादन अनुसार यो वडाको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वस्ती	अन्न वाली (मुरीमा)				तोरी (मुरी)	दाल (मुरी)	आलु (केजी)
	धान	मकै	गहु	कोदो			
इबर	७२५	६०४	४०१	२३	७	३७	९८५६
छिप्रना	२०४	४७५	३१५	३४	४	३	८०५०
सालटाकुरा	३४९	८४४	५०२	६६	३	५	१९२४
जम्मा	१२७८	१९२३	१२१८	१२३	१४	४५	१९८३०

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

वस्ती	नगदेवाली (केजी)			फलफुल	पशुजन्य			अन्य
	अलैची	कुचो	अदुवा		दुध (लिट्र)	मासु (केजी)	अण्डा (गोटा)	
इबर	०	०	०	०	२७१५०	३१७८	२४५०	०
छिप्रना	५०	०	१	५०	१५४८०	३२५०	२२००	०
सालटाकुरा	०	०	०	०	२२६८०	६४४४	४१६०	०
जम्मा	५०	०	१	५०	६५३१०	१२८७२	८८१०	०

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१४. वार्षिक उत्पादनको खपत सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वार्षिक रूपमा उत्पादन भएका वस्तुहरूमा मकै कोदो दुध मासु अण्डा वाहेक सबैको खपत स्थानीय स्तरमा नै हुन्छ र बाहिर बाट थप ल्याएर जीविकोपार्जन गर्नु पर्ने अवस्था छ । माथि उल्लेखित सबै वालीहरूको खपत कति हुन्छ ? भन्ने वारेमा घरधुरी स्तरमा विवरण संकलन गरिएको थियो जसको वस्ती स्तरीय विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ:

वस्ती	अन्न वाली (मुरीमा)				तोरी (मुरि)	दाल (मुरी)	आलु (केजी)
	धान	मकै	गहु	कोदो			
इबर	८४२	६११	४१६	२२	८	६९	११०७१
छिप्रेना	७१२	४३०	३१२	२७	११	४४	८९२४
सालटाकुरा	९०७	८४०	४९६	४७	१०	७४	६९९३
जम्मा	२४६१	१८८१	१२२४	९६	२९	१८७	२६९८८

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

वस्ती	नगदेवाली (केजी)			फलफुल	पशुजन्य			अन्य
	अलैची	कुचो	अदुवा		दुध (लिट्र)	मासु (केजी)	अण्डा (गोटा)	
इबर	०	०	२	०	११४२६	४३२२	२४	०
छिप्रेना	०	०	४	१७०	४०५५	४३९६	१२	०
सालटाकुरा	०	०	२	०	९३०	४३९८	०	०
जम्मा			८	१७०	१६४११	१३११६	३६	०

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथि उल्लेखित विवरण अनुसार भेरी नगरपालिका वडा नं ५ मकै कोदो तथा पशुजन्य उत्पादनमा आत्म निर्भर देखिएको छ भने अन्य उत्पादनले वार्षिक खपत पुरा गर्न सकेकोछैन । यो वडाले वार्षिक रुपमा धान ११८३ मुरी गहुँ ६ मुरी तोरी १५ मुरी दाल १४२ मुरी आलु ७ टन वाहिर वाट आयात गर्नु पर्ने हुन्छ ।

१५. वार्षिक खर्च सम्वन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को वार्षिक खर्च सम्वन्धि विस्तृत अध्ययन गरिएकोछ । जीवन निर्वाहका लागि आवश्यक पर्ने नियमित खर्चका विषयहरुलाई सुक्ष्म रुपमा प्रस्तुत गरिएकोछ । आवासको व्यवस्था भइसकेको हुनाले आवासलाई भने समावेश गरिएकोछैन । समावेश गरिएका विषयहरुमा खाना , कपडा , शिक्षा , स्वास्थ्य, चाडपर्व, पशुआहार, पशुस्वास्थ्य, संचार, यातायात, अम्मल, ऋणको व्याज र अन्य गरी १२ वटा शिर्षकमा सुचना संकलन गरिएको थियो जसको वार्षिक खर्च सम्वन्धि वस्ती स्तरीय विवरण टेवल तथा स्तम्भ चित्रको माध्यम वाट तल प्रस्तुत गरिएकोछ:विवरण रु हजारमा

वस्ती	खाना	कपडा	शिक्षा	स्वास्थ्य	चाडपर्व	चन्दा	पशु स्वास्थ्य
इबर	१०८६२	३२५०	२०९५	२६२४	२१८७	३२०	१२०

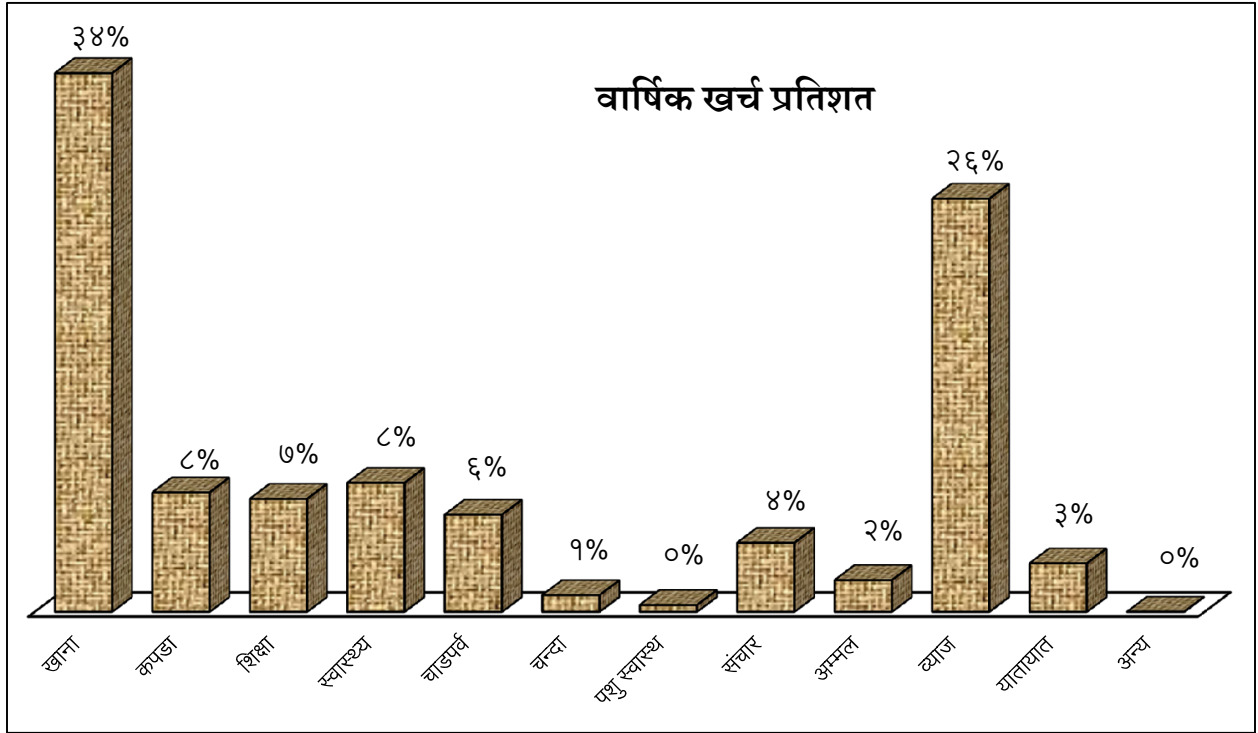
वस्ती	खाना	कपडा	शिक्षा	स्वास्थ्य	चाडपर्व	चन्दा	पशु स्वास्थ्य
छिप्रेना	९४३२	१७७२	३२४०	२२७९	१२६६	३४२	१०८
सालटाकुरा	१३३६५	२५१२	१७९६	३२२९	२६९१	३८९	१९७
जम्मा	३३६५९	७५३४	७१३१	८१३२	६१४४	१०५१	४२५
प्रतिशत	३४%	८%	७%	८%	६%	१%	०%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

माथिको टेवलको थप खण्ड

वस्ती	मोवाइल	अम्मल	यातायात	व्याज	अन्य	जम्मा
इबर	१२७३	८००	१००५८	११६१	०	३४७५१
छिप्रेना	१४८७	६६३	८६५२	९०८	०	३०१४९
सालटाकुरा	१६०६	५३९	७१३२	९९३	०	३४४४९
जम्मा	४३६६	२००२	२५८४२	३०६२	०	९९३४९
प्रतिशत	४%	२%	२६%	३%	०%	१००%

माथिको विवरणलाई थप स्पस्ट बनाउनका लागि स्तम्भ चित्र मार्फत तल प्रस्तुत गरिएकोछ । जसमा यो वडाको खर्चको अवस्था देखाइएको छ खाना शिक्षा स्वास्थ्य तथा चाडवाडमा खर्च मुख्य रुपमा केन्द्रित भएको छ ।

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१६. विरामी हुदा पहिलो उपचार सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का कुल ४१७ घरधुरी मध्ये विरामी हुदा स्वास्थ्य सम्बन्धि कुन उपाय अवलम्बन गर्छन भन्ने वा कुन निकायमा जान्छन भन्ने आधारमा सुचना संकलन गरिएको छ । मुख्य रुपमा स्वास्थ्य संस्था, नर्सिङ होम, औषधिपसल, जडिवुटी प्रयोग गर्ने र धामीझाक्रिकोमा जाने घरधुरीको विवरण संकलन गरिएको हो । जस अनुसार विरामी हुदा सवैभन्दा पहिले अस्पताल वा स्वास्थ्य संस्थामा जाने गरेको कुरा वताएका छन् । भेरी नगरपालिका जिल्लाको सदरमुकाम समेत भएको हुनाले यहाका मानिसहरुलाई अस्पताल जना समस्या नभएको हो । जसको वस्ती स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ:

वस्तीहरु	अस्पताल जाने	नर्सिङहोम जाने	जडीवुटी प्रयोग गर्ने	औषधि पसल जाने	धामी को मा जाने	अन्य केहि गर्ने	जम्मा घरधुरी
इबर	१३८	०	०	०	०	०	१३८
छिप्रेना	११८	०	०	०	१	०	११९
सालटाकुरा	१६०	०	०	०	०	०	१६०
जम्मा	४१६	०	०	०	१	०	४१७
प्रतिशत	१००%	०%	०%	०%	०%	०%	१००%

१७. प्राकृतिक प्रकोप सम्बन्धी विवरण

सामान्यतया हामीले बुझ्ने भाषामा जसलाई प्रकोप भन्छौं त्यो प्रकोप हैन विपद हो । प्रकोप भनेको विपद पुर्वको अवस्था वा संभावना हो । जस्तो कुनै ठाउमा पहिरो जाने संभावना छ र कुनैपनि वेला त्यहा पहिरो जान सक्छ भने त्यहा पहिरोको प्रकोप छ र जव पहिरो जान्छ त्यसपछि त्यहा विपद आउछ । हामीचाहि पहिरो आइ सकेपछि को अवस्थालाई प्रकोप भनिरहेका छौं । संभावित प्रकोपहरुको नक्सांकन गरि त्यसका आधारमा योजना निर्माण गर्नु स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी हो । भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ लाई पनि प्रकोपहरुको नक्शांकन गरि योजना तर्जुमा गर्न सहज वनाउनका लागि यहाँको मुख्य वाढी पहिरो आगालागी जस्ता विषयहरुमा प्रकोप सम्बन्धि विवरण संकलन गरिएकोछ जसको वस्ती स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

बस्तीहरु	पहिरो	वाढी	आगलागी	डुवान	अन्य	जम्मा घरधुरी
इबर	१३४	१	०	०	०	१३५
छिप्रेना	९७	५	१	०	०	१०३
सालटाकुरा	१०८	८	१	०	०	११७
जम्मा	३३९	१४	२	०	०	०
प्रतिशत	८१%	३%	०%	०%	०%	८५%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

१८. नजिकको स्वास्थ्य संस्था पुग्न लाग्ने समय सम्बन्धी विवरण

स्वास्थ्य हाम्रो अनिवार्य सर्तहो त्यसैले यसको उपलब्धता कस्तो रहेको छ भन्ने वारेमा विवरण संकलन गरिएको छ । विरामी हुँदा सवैभन्दा पहिले यो वडाका १००% घरधुरीहरु स्वास्थ्य संस्थामा जाने गरेको विवरण माथि उल्लेख गरिएकोछ । जसको आधारमा स्वास्थ्य संस्थाको उपलब्धतालाई कति पैदल दुरी भित्र रहेकोछ भन्ने आधारमा हेर्दा यो वडाका कुल ४१७ घरधुरी मध्ये ८% अर्थात ३२ घरधुरीलाई आधा घण्टा ४४% अर्थात १८५ घरधुरीको लागि स्वास्थ्य संस्था पुग्न १ घण्टा र ४८% अर्थात २०० घरधुरी २ घण्टा लाग्ने अवस्था छ जसको वस्ती स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्ती	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी
इबर	०	१	०	०	३०६
छिप्रेना	२७२	०	०	०	०
सालटाकुरा	१३२	११७	०	०	०
जम्मा	७३०	४८२	६७३	६८	३७४
प्रतिशत	३१%	२१%	२९%	३%	१६%

१९. नजिकको प्रहरी चौकी पुग्न लाग्ने समय सम्बन्धी विवरण

सुरक्षा जनताको अनिवार्य सर्त हो यसको लागि सरकारले विभिन्न स्थानमा सुरक्षा निकायहरु (प्रहरी पोष्ट) स्थापना गरि प्रहरी परिचालन गरेको छ । भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा पनि यहाका कुल ४१७ घरधुरी ले प्रहरी चौकी सम्म पुग्न लाग्ने समयका आधारमा विवरण संकलन गरिएकोछ । जसका आधारमा हेर्दा यहाका ६% अर्थात २४ घरधुरी लाई प्रहरी चौकी पुग्न आधाघण्टा समय लाग्छ भने ५१% अर्थात २१४ घरधुरीलाई एक घण्टा सम्म लाग्छ । त्यसैगरी ४३% अर्थात १७९ घरधुरीलाई २ घण्टासम्म लाग्छ । यो वडाका नजिकको प्रहरी चौकी पुग्न लाग्ने समयका आधारमा घरधुरीको बस्ती स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

वस्तीहरु	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी
इबर	१२	४	१२२	०	०
छिप्रेना	१२	१००	७	०	०
सालटाकुरा	०	११०	५०	०	०
जम्मा	२४	२१४	१७९	०	०
प्रतिसत	६%	५१%	४३%	०%	०%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२०. नजिकको बैक पुग्न लाग्ने समय सम्बन्धी विवरण

पछिल्लो समयमा बैक प्रायजसो नेपालीहरुका लागि अनिवार्य जतीकै भइरहेकोछ । यो देशको प्रमुख श्रोत नै वैदेशिक रोजगार भएकाकारण पनि बैक आवश्यक भएको हो । हाल सामाजिक सुरक्षा भत्ता, पेन्सन समेत बैक मार्फत नै निकाशा गर्ने नीति अनुरूप पनि यसको महत्व वढ्दै गइरहेकोछ । यसै परिप्रेक्षमा यो वडाका कुल ४१७ घरधुरी लाई बैक सम्म पुग्न कति समय लाग्छ भन्ने आधारमा सुचना संकलन गरिएको छ । जसका आधारमा हेर्दा १०% अर्थात ४१ घरधुरीले १ घण्टा र ९०% अर्थात ३७४ घरधुरीले २ घण्टा पैदल दुरीमा बैक पुग्ने अवस्थाछ । यो वडाको नजिकको बैक पुग्न लाग्ने समय सम्बन्धि वस्ती स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्तीहरु	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी	जम्मा
इबर	१	१५	१२२	०	०	१३८
छिप्रेना	२	२०	९७	०	०	११९
सालटाकुरा	०	३	१५७	०	०	१६०
जम्मा	३	३८	३७६	०	०	४१७
प्रतिशत	१%	९%	९०%	०%	०%	१००%

२१. नजिकको बजार पुग्न लाग्ने समय सम्बन्धी विवरण

सामान्यतया कुनै पनि सामाग्रीको किनवेच हुने ठाउलाई वजार भनिन्छ तर पनि यहाँ वजार भन्नाले घरहरु पसलहरु भएको ठाउलाई भन्न खोजिएको हो जहा सामान्यतया दैनिक रुपमा आवश्यक पर्ने नुन तेल खाद्यान्न लत्ता कपडा छानीछानी किन्न पाइन्छ । यसका आधारमा भेरी नगरपालिका वडा नं ५ मा उल्लेखनीय बजार नभए पनि सामान्य व्यापारिक केन्द्रहरुलाई बजार भनिएकोछ ।यो वडाका १०% अर्थात ४२ घरधुरीलाई नजिकको वजार सम्म पुग्नकालागि एक घण्टा सम्म समय लाग्छ भने ९०% अर्थात ३७३ घरधुरीलाई २ घण्टा सम्म लाग्छ । यस वडाको वजार सम्म पुग्न लाग्ने समयका आधारमा घरधुरीको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्तीहरु	आधा घण्टा सम्म	१ घण्टा सम्म	२ घण्टा सम्म	३ घण्टा सम्म	३ घण्टा भन्दा वढी	जम्मा
इबर	०	१७	१२१	०	०	१३८
छिप्रेना	०	२२	९७	०	०	११९
सालटाकुरा	०	३	१५७	०	०	१६०
जम्मा	०	४२	३७३	०	०	४१७
प्रतिशत	०%	१०%	९०%	०%	०%	१००%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२२. कुपोषण लागेका वालवालिका सम्बन्धि विवरण

यो वडामा मा कुपोषण एक जना वालकलाई कुपोषण लागेकोछ जसको सम्बन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्ती	वाहुन क्षेत्री		जनजाती		दलित		जम्मा		
	वालिका	वालक	वालिका	वालक	वालिका	वालक	वालिका	वालक	जम्मा
इबर	०	०	०	०	०	०	०	०	०
छिप्रेना	०	०	०	०	०	०	०	०	०
सालटाकुरा	०	०	०	०	०	१	०	१	१
जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	१	१

२३. अकाल मृत्यु सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा विगत ५ वर्षमा अकाल मृत्यु भएको विवरण प्राप्त भएको छैन ।

वस्तीहरु	मृत्युको कारण									
	एड्स/HIV	क्षयरोग	दुर्घटना	क्यान्सर	अत्महत्या	मुटुरोग	मृगौला	प्रसुती गराउदा	अन्य	जम्मा
इबर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

वस्तीहरू	मृत्युको कारण									
	एड्स/HIV	क्षयरोग	दुर्घटना	क्यान्सर	अत्महत्या	मुटुरोग	मृगौला	प्रसूती गराउदा	अन्य	जम्मा
छिप्रेना	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
सालटाकुरा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२४. फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धि विवरण

आफ्नो घरमा उत्पादन भएको फोहोर मैला व्यवस्थापन सम्बन्धि सुचना संकलन गरेर हेर्दा भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा फोहोर व्यवस्थापन भएको देखिन्छ। करीव ५% घरधुरी वाहेकले कुनै न कुनै रूपमा व्यवस्थापन गरेको देखिन्छ। कुल ४१७ घरधुरी मध्ये २८% अर्थात ११८ घरधुरीले गाड्ने अथवा कुनै एकिकृत गर्ने ठाउमा फाल्ने गरेको बताए भने ६३% अर्थात २६३ घरधुरीले जल्ने खालका लाई जलाउने र बाँकीलाइ गाड्ने गरेको विवरण दिएका छन। त्यस्तै २% अर्थात १० घरधुरीले सड्ने खालका फोहोर हरुलाई मलखाडीमा फाल्ने गरेको र मल वनाउने गरेको जानकारी दिए। त्यसै गरी ६% अर्थात २६ घरधुरीले जतासुकै फाल्ने गरेको बताए। समग्रतामा फोहोर व्यवस्थापनमा यो वडा केहि हद सम्म सचेत भएको देखिन्छ तर अझ व्यवस्थापनमा जोड दिदै जानु पर्ने अवस्था रहेकोछ। घरधुरीहरुले फोहोर व्यवस्थापन कसरी गरिरहेका छन भन्ने विवरण वार्ड स्तरीय रूपमा तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

वस्तीहरू	गाड्ने	जलाउने	मल वनाउने	अरुले लैजान्छ	जतासुकै फाल्ने	अन्य	जम्मा
इबर	२९	१०१	२	०	६	०	१३८
छिप्रेना	२८	६९	४	०	१८	०	११९
सालटाकुरा	६१	९३	४	०	२	०	१६०
जम्मा	११८	२६३	१०	०	२६	०	४१७
प्रतिशत	२८%	६३%	२%	०%	६%	०%	१००%

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२५. सामुदायिक संगठनमा आवद्धता सम्बन्धि विवरण

नेतृत्व क्षमताको विकास र सामाजिक सचेतनाको लागि समुदायिक संगठनको आवद्धता बहुत उपयोगी मानिन्छ। हाल देशका हरेक गाउँगाउँमा विभिन्न प्रकारका सामुदायिक संगठन हरु निर्माण भएकाछन। भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ को पनि सामुदायिक संगठनमा सकृय रहेका घरधुरीको विवरण संकलन गरिएको छ। कुल ४१७ घरधुरी मध्ये

२७३ घरधुरीहरू कुनै न कुनै संगठन वा समुहमा आवद्ध भएकाछन । प्रमुख रूपमा स्थानीय समुदायमा आधारित संगठन, स्थानीय सहकारी उपभोक्ता समिति आमा समुह वन समुह वाल समुह आदीमा संलग्न भएका घरधुरीहरूको विवरण संकलन गरिएको छ जसको वार्ड स्तरीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

वस्ती	CBO मा आवद्ध	वन समुहमा आवद्ध	उपभोक्ता समितिमा आवद्ध	सहकारीमा आवद्ध	वाल समुहमा आवद्ध	आमा समुहमा आवद्ध	अन्य समुहमा आवद्ध	समुहमा आवद्ध घरधुरी	
								आवद्ध नभएका	कम्तिमा एउटामा भएका
इबर	०	२	५	७७	०	११	२६	३४	१०४
छिप्रेना	०	६	१४	३१	७	१७	४८	३४	८५
सालटाकुरा	४	६	३	४७	२	९	३३	७६	८४
जम्मा	४	१४	२२	१५५	९	३७	१०७	१४४	२७३

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२६. वातावरण तथा सरसफाई सम्बन्धि विवरण

वातावरण तथा सरसफाईका लागि भेरी नगरपालिका वडा नं ५ मा विभिन्न प्रश्रावलीहरू समावेश गरेर विवरण संकलन गरिएको थियो । जस अन्तरगत सार्वजनिक शौचालय, फोहोर पानी प्रशोधन शाला, पिउने पानी प्रशोधन शाला, फोहोर फाल्ने किटानी ठाउँ, वायो ग्यास प्लान्ट र सरसफाई मजदुर हरु भए नभएको सुचकहरू राखिएको थियो । यो संगै वडा भित्र दमकल, एम्बुलेन्स, शव वाहान, वसपार्क आदि का वारेमा पनि विवरण संकलन गरिएको थियो । हाल यो वडामा माथि उल्लेखित कुनैपनि सेवा सुविधा उपलब्ध भएको पाइएन । सहजताका लागि वातावरण तथा सरसफाई सम्बन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ

क्रस	विवरण	इबर	छिप्रेना	सालटाकुरा	जम्मा
१	सार्वजनिक शौचालय	०	०	०	०
२	फोहोर पानी प्रशोधन शाला	०	०	०	०
३	पिउने पानी प्रशोधनशाला	०	०	०	०
४	फोहोर फाल्ने किटानी ठाँउ	०	०	०	०
५	वायो ग्यास प्लान्ट	०	०	०	०
६	सरसफाई मजदुर	०	०	०	०
७	दमकल /एम्बुलेन्स	०	०	०	०

श्रोत: घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ जेष्ठ

२७. बैंक तथा वित्तीय सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा हाल सम्म कुनै बैंकहरू स्थापना भएकाछन । स्थानीय तहमा बैंककाक शाखाहरू स्थापना गर्ने सरकारी नीति अनुसार केहि बैंकहरूले जाने चासो देखाएपनि हाल सम्म कुनै बैंकहरू गएका छैनन । वित्तीय संस्थाको हकमा यो वडामा एउटा संस्था रहेको छ जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्रस	बैंक वा वित्तीय संस्थाको नाम	वस्ती	स्थापना वा खुलेको वर्ष	मुख्य रुपमा प्रवाह गर्ने सेवाहरू
१	काफलचौर महिला बचत तथा श्रण सहकारी संस्था लि	छिप्रेना	२०६०	बचत तथा श्रण प्रबाह

श्रोत: स्थानीय सहकारी तथा नगरपालिका

२८. धार्मिक स्थल सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा रहेका धार्मिक स्थलहरूमा मुख्यगरी हिन्दु धर्म संग सम्बन्धित मन्दिर हरु रहेका छन भने अन्य धर्म संग सम्बन्धित धार्मिक स्थलहरू यहाँ रहेका छैनन । यो वडामा धार्मिक स्थलहरूको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

क्र स	मन्दिर	गुम्वा	मस्जिद	चर्च
१	बरकाल्ने बजी मन्दिर	०	०	०
२	चतुर्माला मन्दिर	०	०	०
३	लाटा थान	०	०	०
४	साल्टाकुरा बर्मा मन्दिर	०	०	०

श्रोत: वार्ड कार्यालय

२९. विद्यालय

२९.१. विद्यालयको संख्यात्मक विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा स्कुल जाने उमेरका (५ देखि १४ वर्ष सम्मका) ४७४ जना अर्थात २१% जनसंख्या रहेकोछ । यो उमेर भन्दा माथिको जनसंख्या पनि विद्यालयमा पढ्ने गर्छ । हाल यो वडामा जम्मा ३ वटा सरकारी विद्यालयहरू रहेकाछन जसमध्ये एउटा प्रा वि एउटा निमावि र एउटा रहेकाछन । जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

क्र स	विवरण	सरकारी	सामुदायिक	निजि	कुल जम्मा	कैफियत
१	प्राथमिक विद्यालय	१	०	०	१	
२	निम्न माध्यमिक विद्यालय	१	०	०	१	

क्र स	विवरण	सरकारी	सामुदायिक	निजि	कुल जम्मा	कैफियत
३	माध्यमिक विद्यालय	१	०	०	१	
	जम्मा	३	०	०	३	

श्रोत: शिक्षा शाखा नगरपालिका

२९.२.विद्यालयमा शौचालय सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा रहेका कुल ३ वटा सरकारी विद्यालयको वारेमा चर्चा गरिएको छ उल्लेखित विद्यालय मध्ये सबैमा चर्पी रहेकाछन भने २ वटा विद्यालयमा शिक्षक तथा छात्र छात्राका लागि एउटै चर्पी को व्यवस्था छ भने एउटा विद्यालयमा छात्र छात्राका लागि छुट्टा छुट्टै चर्पी रहेकोछ । विद्यालयमा भएका शौचालय सम्बन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वस्ती	कुल विद्यालय संख्या	चर्पी नभएका विद्यालय संख्या	चर्पीको विवरण (विद्यालय संख्या लेख्ने)				कैफियत
			सबैले एउटै प्रयोग गर्ने	छात्र छात्रालाई छुट्टै भएको	शिक्षक विद्यार्थी लाई छुट्टै भएको	अपाङ्ग मैत्री	
ईवर	१	०	१	०	०	०	१
छिप्रेना	१	०	०	१	०	०	१
साल्टाकुरा	१	०	१	०	०	०	१

श्रोत: शिक्षा शाखा नगरपालिका

२९.३.तहगत शिक्षक सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा रहेका कुल ३ वटा सरकारी विद्यालयमा कुल २० जना शिक्षक हरु कार्यरत रहेकाछन जसमध्ये प्रावि तहमा ११ जना, निमावि मा ५ जना र माविमा ४ जना शिक्षकहरु कार्यरत रहेकाछन । लिङ्गीय रुपमा कुल २० जना शिक्षकहरु मध्ये ६ जना महिला रहेका छन । त्यसै गरी स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत १६ जना परियोजनामा ३ र राहतमा १ जना शिक्षकहरु रहेका छन । कुल यी मध्ये १३ जना स्थायी शिक्षकहरु रहेकाछन जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

तह	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत			परियोजना		राहत		निजि श्रोत		कुल जम्मा	
	म	पु	जम्मा	म	पु	म	पु	म	पु		
											स्थाइ
प्रा बि	६	३	९	६	३	०	२	०	०	०	११
नि मा बि	०	३	३	०	०	०	१	०	१	०	५

तह	स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत					परियोजना		राहत		निजि श्रोत		कुल जम्मा
	म	पु	जम्मा	स्थाइ		म	पु	म	पु	म	पु	
				म	पु							
मा बि	०	४	४	०	४	०	०	०	०	०	०	४
जम्मा	६	१०	१६	६	७	०	३	०	१	०	०	२०

श्रोत: शिक्षा शाखा नगरपालिका

२९.४. शिक्षक तथा विद्यार्थी अनुपात सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा रहेका ३ वटा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत २० जना शिक्षक त्यो क्षेत्रमा अद्ययनरत ६९७ विद्यार्थीको लागि पर्याप्त हुन कि हैनन भन्ने हिसावले विवरण संकलन गरिएको छ जसको आधारमा यहाका औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:३५ रहेको छ । विद्यालय स्तरीय रुपमा शिक्षक तथा विद्यार्थीको संख्या तथा अनुपातका विषयमा विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

क्र स	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात	कैफियत
१	ज्ञानोदय प्रा बि ईबर	११२	४	२८	
२	बिजय मा बि छिप्रेना	४५०	१२	३७.५	
३	नेपाल राष्ट्रिय आ बि साल्टाकुरा	१३५	४	३३.७५	
	जम्मा	६९७	२०	३५	

श्रोत: शिक्षा शाखा नगरपालिका

३०. सडक सञ्जाल सम्बन्धि विवरण

भौतिक पुर्वाधार विकासको हिसावले सडक सञ्जालमा यो वार्ड नं ५ भर्खर जोडिने क्रममा रहेकोछ हाल सम्म ४ वटा सडक हरु हिउद याममा चल्ने अवस्थमा छन । पछिल्लो समय देशका अन्य क्षेत्रहरु जस्तै यो वडामा पनि कच्ची वाटो निर्माण ले तिब्रता पाएकोछ । हाल सम्म यो गाउँपालिका भित्र रहेको सडक हरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

क्र स	सडकको नाम	वडा भित्र सडकको अवस्थिति		वडा भित्रको दुरी	हालको अवस्था
		देखि	सम्म		
१	खलंगा काफलचौर कृषि सडक	खलंगा	काफलचौर		सुख्खा समयमा संचालनमा हुने
२	पासागार ईबर ग्रामिण कृषि सडक	पासागार	ईबर		सुख्खा समयमा संचालनमा हुने

क्र स	सडकको नाम	वडा भित्र सडकको अवस्थिति		वडा भित्रको दुरी	हालको अवस्था
		देखि	सम्म		
३	जगतिपुर कृष्ण मन्दिर कृषि सडक	जगतिपुर	नेटा बजार		सुख्खा समयमा संचालनमा हुने
४	स्याउली काफलचौर कृषि सडक	स्याउली	काफलचौर		सुख्खा समयमा संचालनमा हुने

श्रोत: नगरपालिका तथा वार्ड कार्यालयहरु

३१. व्यापारिक केन्द्र सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ का मुख्य वजार केन्द्रहरु भनेको जाजरकोट सदरमुकाम खलंगा लगायत अन्य स्थानीय बजारहरु र बाँकेको नेपालगंज वजार हो यो वार्ड नं ५ भित्र केहि साना पसल भएका व्यापारिक केन्द्रहरु रहेकाछन । यहाँ उत्पादित अन्न तथा पशुजन्य उत्पादन साथै किराना सामाग्री र लत्ताकपडा विक्रिकेन्द्रहरु रहेकाछन । जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

क्र स	व्यापारिक केन्द्रको नाम	पुरा ठेगाना	व्यापार हुने मुख्य वस्तु तथा सेवाहरु	कैफियत
१	मटेला बजार	भेरी नगरपालिका ५	दैनिक उपभोग्य बस्तुहरु	
२	स्याउली बजार	भेरी नगरपालिका ७	दैनिक उपभोग्य बस्तुहरु	
३	घाग्रे बजार	भेरी नगरपालिका ५	दैनिक उपभोग्य बस्तुहरु	
४	धारा बजार	भेरी नगरपालिका ५	दैनिक उपभोग्य बस्तुहरु	
५	बाघखोर बजार	भेरी नगरपालिका ५	दैनिक उपभोग्य बस्तुहरु	

श्रोत: नगरपालिका तथा वार्ड कार्यालय

३२. खेल मैदान सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५मा विद्यार्थीहरु खेलको लागि विद्यालयको कम्पाउण्डमा रहेको खेल मैदान वाहेक व्यवसायी प्रयोजनका लागि निर्माण भएका उल्लेखनीय खेल मैदान हरु छैनन । हाल भेरी नगरपालिका खेलमैदानको निर्माण कार्य भइरहो छ भने जुगाथापाचौर माविको खेलमैदान संचालित अवस्थमा रहेकोछ । भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा रहेका खेल मैदान सम्बन्धी विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र स	खेलमैदानको किशिम	अनुमानित क्षेत्रफल	उपयोगको अवस्था
१	काफलचौर खेल मैदान	१००० बर्ग मिटर	खेलकुदहरु संचानल हुने

श्रोत: फिल्ड अवलोकन २०७५ जेष्ठ

३३. बालबालिका सम्बन्धी विवरण

३३.१. पार्क तथा बालउद्यान सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५मा बालबालिकाका लागि बाल उद्यान तथा पार्कहरू व्यवस्थापन गरिएका र व्यवसायिक प्रयोजनका लागि खोलिएका छैनन् । यो वडामा व्यवस्थापन गर्न सके प्राकृतिक हिसावका पार्कहरू भने प्रसस्त रहेकाछन् । हाल यस्तो प्रकारको कुनै पनि पहल नगरिएको हुनाले यहाँ उल्लेख गरिएको छैन ।

३३.२. बाल क्लव सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा बालबालिकाकाको सर्वाङ्गी विकासका लागि बाल क्लव हरु निर्माण गरि परिचालन गरिएका छन बालबालिकाको हक हितका लागि बोल्ने आफ्ना कुराहरु सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरु समक्ष राख्ने तथा क्षमता विकास संग सम्बन्धित विभिन्न कृयाकलाप हरु गर्ने गरि स्थापना भएको एउटा बाल क्लव रहेको छ १८ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिकाहरु सदस्य रहने यी क्लवहरुको संख्यात्मक विवरण निम्नानुसार तल प्रस्तुत गरिएकोछः

वस्ती	बाल क्लवको संख्या	सदस्य			कैफियत
		बालक	बालिका	जम्मा	
छिप्रेना	१	६	७	१३	

श्रोतः जिल्ला बाल कल्याण समिति

३३.३. बाल क्लव तथा बाल समुहले प्रतिनिधित्व गरेका संघ संस्थाको विवरण

पछिल्लो समयमा नीतिगत रुपमा नै बालबालिकाहरुलाई विभिन्न संघ संस्थाहरुमा सहभागी गराउनको लागि व्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम अन्तरगत वडा नागरिक मञ्च लगायतमा बाल सहभागिता सुनिश्चित गरिएको थियो ऐले बाल मैत्री स्थानीय शासन व्यवस्थाका लाई अंगिकार गर्ने नीति अनुरूप पनि विभिन्न संघ संस्थामा बालबालिकाको संलग्नता रहेको हुन्छ । हाल यहाँ त्यस प्रकारका समितिहरुको विवरण आएको छैन ।

३३.४. कामदारको रुपमा घरबाट बाहिर गएका बालबालिकाको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा दैनिक जिविको पार्जनमा समस्या भएका धेरै घरधुरीहरु रहेका छन जसको वारेमा माथि विस्तृत विश्लेषण गरिएकोछ । जीवन निर्वाहकै लागि पनि घरबाट बाहिर गएका बालबालिकाहरु पनि रहेकाछन । प्राप्त सुचनाका आधारमा ५ जना बालबालिकाहरु घरबाट बाहिर गएकाछन । घरमा खाने लाउने को चरम समस्या भएको हुनाले अविभावकले पनि रोक्न खोजेको देखिदैन । ती बालबालिकाहरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

कामको विवरण	बालिका संख्या	बालक संख्या	जम्मा	कैफियत
घरेलु कामदार				
होटल रेस्टुरेन्ट		२	२	

कामको विवरण	वालिका संख्या	वालक संख्या	जम्मा	कैफियत
उद्योग व्यवसाय		३	३	
अन्य				

श्रोत: वाल कल्याण समिति तथा नगर पालिका र अन्य संघ संस्था

३३.५. १८ वर्ष भन्दा कम उमेरमा विवाह गरेका वालवालिकाको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा वाल विवाह प्रसस्तै भएको छ तर यो संख्या कति छ भन्ने स्पस्ट तथ्याङ्क छैन । पछिल्लो समय संचार तथा सामाजिक संजालको वद्धो विकास क्रम संगै वाल विवाहले प्रश्राय पाउन थालेको छ । वाल कल्याण समिति तथा महिला तथा वालवालिका विकास कार्यालय संग रहेको तथ्याङ्कको आधारमा हेर्दा ३८वालिका तथा २७ वालकको विवाह १८ वर्ष भन्दा पहिले नै भएको छ ।

वालिका संख्या	वालक संख्या	जम्मा	कैफियत
३८	२७	६५	

३३.६. परिवार विहिन वालवालिकाको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा परिवार विहिन वालवालिकाहरुको संख्या पनि तुलानात्मक रुपमा बढी भएको पाइएको छ । परिवारमा अविभावकत्व प्रदान गर्ने व्यक्ति नभएका वालवालिकाहरु आफन्तको संरक्षणमा रहेका वालवालिकाहरु संस्थागत संरक्षणमा रहेका वालवालिकाहरु,सडक वालवालिकाहरु,जेलमा रहेका वालवालिकाहरु लगायत हिंसा यातना पिडित वालवालिकाहरु,वेवारिसे अवस्थामा भेटिएका वालवालिकाहरु विवरण संकलन गरीएको छ । हाल यो वडामा यस्ता प्रकारका कुल २४ जना वालवालिकाको विवरण फेला परेको छ । जसको परिवार विहिनताको अवस्थाको आधारमा वालवालिकाको संख्या तल प्रस्तुत गरिएको छ:

क्रस	विवरण	वालिका	वालक	जम्मा
१	परिवारको संरक्षण विहिन वालवालिकाको कुल संख्या	०	०	०
२	परिवारमा वयस्क व्यक्ती नभएका वालवालिका संख्या	२	३	५
३	आफन्तको संरक्षणमा रहेका वालवालिका संख्या	५	७	१२
४	संस्थागत संरक्षणमा रहेका वालवालिका संख्या	०	०	०
५	सडक वालवालिका संख्या	०	०	०
६	जेलमा रहेका वालवालिका संख्या	०	०	०
७	हिंसा यातना पिडित वालवालिका संख्या	२	५	७
८	वेवारिसे अवस्थामा फेला परेका वालवालिका संख्या	०	०	०
९	वेचविखनमा परेका वालवालिका संख्या	०	०	०

श्रोत: महिला विकास शाखा

३४. महिला हिंसा सम्बन्धि विवरण

कानुनी रूपमा जती धेरै प्रावधानहरू थपिदै आए त्यतिनै धेरै महिला हिंसाका घटनाहरू बढ्दै गएजस्तो देखिएको छ तर वास्तविकत यो भन्दा फरक हो । महिला हिंसाका घटनाहरू पहिले पनि हुन्थे र ऐले पनि हुन्छन तर फरक यति हो । पहिले प्रायजसो घटनाहरू परिवार भित्रै दविन्थे भने ऐले सार्वजानिक हुन थालेका हुन । सुचना संचार र सामाजिक संजालको व्यापकताले गर्दा कतिपय घटनाहरू स्वयम पिडितले नचाहादा नचाहादै पनि वाहिरिन थालेका छन भने कतिपय अवस्थमा महिलाहरू आफै पिडा व्यक्त गर्न थालेका छन । यो वडाको पछिल्लो तथ्याङ्कका आधारमा कुल ७९ जना महिलाहरू हिंसा पिडित पाइएको छ जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछः

क्र स	विवरण	संख्या	कैफियत
१	घरेलु हिंसा वाट पिडित महिला	२७	
२	वेच विखनमा परेको महिला	०	
३	श्रीमान वाट पिडित महिला	३९	
४	द्वन्द्व वाट पिडित महिला	४	
५	सामाजिक कुरिति वाट पिडित महिला	९	
	कुल	७९	

श्रोतः महिला विकास शाखा

३५. सरकारी कार्यालय सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा सरकारी कार्यालयहरूमा वडा कार्यालय मात्र संचालित अवस्थामा छ अन्य कार्यालयहरू संचालनमा छैनन ।

३६. पुल पुलेसा सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा रहेका साना काठे पुल हरुलाई छोडेर अन्य पुलहरूको विवरण समावेश गरिएकोछ । जस अनुसार हाल यो वडामा जम्मा ३ वटा पुलहरू रहेकाछन जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छः

क्र स	पुल पुलेसाको नाम	खोला / नदी	पुलको प्रकार	निर्माण भएको साल	सहयोग
१	मटेला ट्रस पुल	ईबरगार खोला	ट्रस पुल	२०५७	नेपाल सरकार
२	पासागार झो पु	पासागार खोला	झो पु	२०६०	जि वि स
३	स्याउली झो पु	बडग्रे खोला	झो पु	२०७१	जि वि स

श्रोतः वार्ड कार्यालय तथा पुल निर्माणमा काम गरेका गैसस हरु

३७. व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ भित्र रहेका प्रमुख व्यवसायहरूको विवरण संकलन गरिएको छ । सामान्यतया निश्चित क्षेत्र भित्र आवश्यक पर्ने खालका व्यवसायहरूको सुची तयार पारी ती मध्ये कति व्यवसायहरू कतिको संख्यामा रहेका छन भन्ने हिसावले विवरण संकलन गरिएको छ । यो वडामा पनि त्यती धेरै व्यवसाय र व्यवसायीहरू देखिदैनन तैपनि केहि व्यवसायहरू निश्चित संख्यामा रहेकाछन । यहाँ यो वडा भित्र नभएका व्यवसायको सुची समावेस गरिएको छ । यसले पाठकलाई त्यो व्यवसाय गर्ने मानिसहरू नभएको भन्ने सुनिश्चित गर्नका लागि सहयोग पुग्छ भने व्यवसायीलाई कति प्रतिस्पर्धी रहेकाछन भन्ने विषय बुझ्न सहज हुने साथै व्यवसाय स्थापनाका लागि सहयोग पुग्ने हुन्छ । हाल यो वडामा संचालन भइरहेका व्यवसायहरूको गणितीय विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

क्र स	व्यापार व्यवसाय विवरण	संख्या	हालको अवस्था	कैफियत
१	दुग्ध व्यवसायी	०	०	
२	टेलर्स	७	संचालनमा रहेको	
३	सुनचाँदी व्यवसायी	१	संचालनमा रहेको	
४	भाँडा व्यवसायी	१	संचालनमा रहेको	
५	होटल व्यवसायी	९	संचालनमा रहेको	
६	फेन्सी व्यवसायी	१०	संचालनमा रहेको	
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	१	संचालनमा रहेको	
८	तरकारी तथा फलफुल व्यवसायी	४५	संचालनमा रहेको	
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	२	संचालनमा रहेको	
१०	मासु व्यवसायी	०	०	
११	सैलुन तथा व्युटीपार्लर व्यवसायी	०	०	
१२	उद्योग	०	०	
१३	आर्ट व्यवसायी	०	०	
१४	वेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसायी	०	०	
१५	बोर्डिङ स्कुल संचालन	०	०	
१६	ठेक्कापट्टा व्यावसायी	०	०	

क्र स	व्यापार व्यवसाय विवरण	संख्या	हालको अवस्था	कैफियत
१७	जुत्ता पसल	२	संचालनमा रहेको	
१८	किराना पसल	१२	संचालनमा रहेको	
१९	फोटो स्टुडियो	०	०	
२०	फर्निचर व्यवसायी	०	०	
२१	राइस मील	२	संचालनमा रहेको	
२२	गाडी वर्कसप	०	०	
२३	घडिरेडीयो टिभि मर्मत	०	०	
२४	पेट्रोल पम्प	०	०	
२६	चस्मा पसल उद्योग	०	०	
२७	ग्यास डिलर	०	०	
२८	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	१	संचालनमा रहेको	
२९	सहकारी	०	०	
३०	मनि ट्रान्सफर	०	०	
३१	वैक	०	०	
३२	मदिरा व्यवसाय	२	संचालनमा रहेको	
३४	कानून व्यवसायी परामर्श सेवा	०	०	
३५	खाजा घर तथा चिया पसल	१०	संचालनमा रहेको	
३६	ट्युसन सेन्टर	०	०	
३७	केवुल व्यवसाय	०	०	
३८	माटाका भाँडा बनाउने व्यवसाय	०	०	

श्रोत: प्रत्यक्ष अवलोकन तथा उद्योग वाणिज्य संघमा रहेको विवरण

३८. हवाई सेवा सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५मा हवाईसेवा सुविधा उपलब्ध छैन । यहाँका मानिसहरु विशेषत काठमाडौं तर्फ हवाई मार्ग वाट जानु परेमा रुकुमको चौरजहारी तथा वाँके जिल्लाको नेपालगञ्ज वाट जाने गर्छन भने नत्र गाडी वाट नै

अन्य जिल्ला जाने गर्दछन । यो वडाको सबै भन्दा नजिकको विमानस्थल पनि २ घण्टाको यात्रा दुरीमा रहेको चौरजहारी विमान स्थल हो ।

३९. पशुवधशाला सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा वार्षिक झण्डै ७० टन भन्दा बढी किलो मासु खपत हुने गरेको भएपनि यहाँ सुरक्षित वधशाला निर्माण गरिएको छैन । स्थानीय रूपमा गाउँमा मारिने पशुहरु घरधुरीमा नै मारिने गरेकोले यसको त्यती धेरै आवश्यक पनि देखिएको छैन तर बजार केन्द्रहरुमा विक्री वितरण गरिने मासुको हकमा सुरक्षित वधशाला हुन जरुरी छ । हाल यो वडामा कुनै पनि पशुवधशाला नभएको हुनाले गणितीय विवरण प्रस्तुत गरिएको छैन ।

४०. शव दाह संस्कार सम्बन्धी विवरण

सामान्यतया शव दाह संस्कारका लागि २ वटा विधिहरु नेपालमा प्रचलित छन भने उच्च हिमाली क्षेत्रमा २ भन्दा बढी पनि प्रचलन मा रहेकाछन । मुख्य २ विधिमा जलाउने र गाड्ने पर्दछन । यो भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा पनि यीनै २ विधिहरु प्रचलनमा रहेकाछन । यो विधि प्रयोगमा धर्मका हिसावले बढी प्रभाव पारेको देखिन्छ । प्रमुख रूपमा हिन्दु धर्मावलम्बीहरुले शवलाई जलाउने र बौद्ध तथा इसाईहरुले गाड्ने गरेको पाइएको छ जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

क्रस	दाह संस्कारको तरिका	प्रमुख रूपमा संलग्न हुने जाती	प्रमुख रूपमा संलग्न हुने धर्म	दाह संस्कारका प्रमुख स्थानहरु
१	जलाउने	ब्रह्मण, क्षेत्री जनजाती तथा दलित	हिन्दु	सिमघाट मटेलाघाट फेराघाट स्याउलीत्रिपणी
२	गाड्ने			

श्रोत: प्रत्यक्ष अवलोकन छलफल

४१. व्यवसायिक पकेटक्षेत्र सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा व्यवसायिक रूपमा तरकारी को व्यवसायिक संभावना रहेको छ । हाल यो वडाको इबरका अधिकांश घरधुरीहरु बाहेक अन्य वस्तीहरुमा व्यवसायिक उत्पादन भने सुरु भएको छैन । यस वडाको इबर वस्तीमा रहेको तरकारी पकेट क्षेत्रको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्रस	व्यवसायको नाम	स्थान	अनुमानित वार्षिक उत्पादन	रोजगारी संख्या		कैफियत
				प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	
१	ईबर तरकारी पकेट क्षेत्र	इबर	६००० के जी	५	४२	
२	मटेला तरकारी पकेट क्षेत्र	मटेला	२५००	२	१५	

श्रोत: कृषि कार्यालयमा रहेको अभिलेख २०७४

४२. होटल सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा व्यवसायिक रूपमा तालीम हल समेत भएका होटलहरू छैनन तर पनि खाना आवास सुविधा भएका होटलहरू भने रहेका छन । यहका होटलहरू व्यवसायिक रूपमा खाने वस्ने भन्दा पनि वढी अर्डरका आधारमा खाने वस्ने सुविधा उपलब्ध गराइने गरेको छ । होटल पसलहरूमा हाल वजार क्षेत्रमा प्रसस्त पाइने खानेकुरा हरु पानिपुरी चटपटे समेत पाइने गरेको छ । यहका होटलहरू मुख्य रूपमा ४ प्रकारका रहेका छन । जसमा खाना तथा आवासको सुविधा भएर तालिम हल समेत भएका , खाना तथा आवासको सुविधा भएका, खाना खाने मात्र सुविधा भएका ,सामान्य चिया नास्ता मात्र खाने सुविधा भएका छन् । उल्लेखित होटलहरू मध्ये ९५% भन्दा वढी दर्ता भएका छैनन । हाल यो वार्ड नं ५मा रहेका होटल व्यवसाय सम्बन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

क्रस	होटलको किशिम	संख्या	स्थान
१	खाना आवास सहित तालिम हल को सुविधा भएको	०	
२	खाना आवास को सुविधा भएको	२	मटेला पुल बजार
३	खानाको सुविधा भएको आवास नभएको	८	मटेला पुल बजार
४	गृहआवास (होम स्टे)	०	०
५	सामान्य चिया तथा नास्ता पसल	१२	मटेला पुल बजार स्याउली घाग्ने

श्रोत: वार्ड नं ५मा रहेको अभिलेख तथा प्रत्यक्ष अवलोकन

४३. सुरक्षा निकाय सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा सुरक्षाका निकायहरू रहेका छैनन ।

४४. वन्य जन्तु तथा चराचुरुङ्गी सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा ३ वटा सामुदायिक वन रहेका छन भने अन्य राष्ट्रिय वन पनि प्रसस्त रहेको छ । हाल यो वडा भित्र मुख्य रूपमा १३ प्रकारका वन्य जन्तु र २५ प्रकारका चराचुरुङ्गीहरू पाइने गरेका छन । केहि प्रमुख वन्य जन्तु तथा चराचुरुङ्गीको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्रस	चराको नाम	क्रस	चराको नाम	क्रस	चराको नाम	कैफियत
१	लुङ्गे	१०	काकाकलु	१९	जुरेली	
२	कालिज	११	दिकुल्चो	२०	रुपी	
३	चील	१२	मैना	२१	धोविनी	

क्रस	चराको नाम	क्रस	चराको नाम	क्रस	चराको नाम	कैफियत
४	गिद्ध	१३	सुगा	२२	लाटोकोसेरो	
५	काग	१४	भंगेरा	२३	कोटेरो	
६	न्याउली	१५	गौथली	२४	लामपुच्छे	
७	टकठके	१६	कोइली	२५	कोकले	
८	ढुकुर	१७	च्याखुरा	२६		
९	तित्रा	१८	बाज	२७		

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय

यसैगरी यो वार्ड नं ५ मा पाइने प्रमुख वन्यजन्तुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ:

क्रस	वन्य जन्तुको नाम	क्रस	वन्यजन्तुको नाम	क्रस	वन्य जन्तुको नाम	कैफियत
१	चितुवा	७	रतुवा	१३	खरायो	
२	भालु	८	वनढाडे	१४		
३	स्याल	९	दुम्सी	१५		
४	घोरल	१०	बदेल	१६		
५	मृग	११	वाँदर	१७		
६	फ्याउरो	१२	गुना	१८		

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय

४५. रुख तथा जडिवुटी सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा प्रसस्त वन क्षेत्र रहेकोछ सवै वनस्पतीको विवरण लिन कठिन हुने भएकोले प्रमुख रुपमा काठ उत्पादन हुने र जडिवुटीहरु को वारेमा विवरण संकलन गरिएकोछ । जस अनुसार हाल यो वडामा २७ प्रजातिका वनस्पती रहेका छन भने प्रमुख रुपमा ६ प्रजातीका जडिवुटीहरु रहेका छन । हाल यो वार्ड नं ५ का रुख तथा जडीवुटीका प्रमुख प्रजाती सम्बन्धि विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा पाइने प्रमुख वनस्पतीको विवरण

क्रस	वनस्पतीको नाम	क्रस	वनस्पतीको नाम	क्रस	वनस्पतीको नाम	कैफियत
१	साल	१०	धाइरा	१९	टुनी	
२	बाँज	११	लामपाते	२०	खनाया	

क्रस	वनस्पतीको नाम	क्रस	वनस्पतीको नाम	क्रस	वनस्पतीको नाम	कैफियत
३	रुयाज	१२	भला	२१	मौवा	
४	काउलो	१३	रुइनु	२२	असुरो	
५	लालीगुराँस	१४	खिरो	२३	मर्काउलो	
६	फलाँट	१५	काफल	२४	कोटीमरो	
७	ठिन्के	१६	चोत्रा	२५	घुयालो	
८	कटुज	१७	तिजु	२६	अयार	
९	सादन	१८	मेल	२७		

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय जाजरकोट

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५मा पाइने मुख्य मुख्य जडीवुटीहरू

क्रस	जडिवुटीको नाम	क्रस	जडिवुटीको नाम	क्रस	जडिवुटीको नाम	कैफियत
१	काउलो	३	तेजपत्ता	५	तितेपाती	
२	टिमुर	४	चोत्रा	६	कुरिलो	

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय जाजरकोट

४६. भु संवेदनशिल क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा भु संवेदनशिल क्षेत्रहरू मुख्य रूपमा ३ स्थानमा रहेको छ । भु संवेदनशिल भन्नाले पहिरो जाने क्षेत्र भनिएको हो । पहिरो विभिन्न कारणले जाने गर्दछ ।समान्यतया वर्षायाममा पानी परेसंगै विभिन्न क्षेत्रमा पहिरोजाने गर्दा तर यो खालको पहिरो पानी रोकिए पछि आफैँ रोकिन्छ र यस्तो खालको पहिरोले तत्कालिन अवस्थामा प्रभाव पारेपनि दीर्घकालीन असर पार्दैन । अत्याधिक वर्षाका कारण आएको पहिरोलाई भने यहाँ समावेस गरिएको छैन । दीर्घकालिन असर गर्ने खालका भु संवेदनशिल क्षेत्रहरूको पहिचान गरि यसको निराकरण लागि स्थानीय तह आफैँ परिचालित हुने अवस्था आएको हुनाले यो विवरण संकलन गरिएको हो । हाल यो वडामा रहेको भु संवेदनशिल क्षेत्रको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ:

वस्ती	पहिरोको नाम	अनुमानित प्रभावित क्षेत्रफल	कहिले वाट सुरु भएको	हालको अवस्था
साल्टाकुरा	सातमुले पहिरो	६०० ब मि	२०५०	बेला बेलामा बग्ने
साल्टाकुरा	घाग्रे पहिरो	५०० ब मि	२०५३	बेला बेलामा बग्ने

वस्ती	पहिरोको नाम	अनुमानित प्रभावित क्षेत्रफल	कहिले वाट सुरु भएको	हालको अवस्था
ईबर	ईबरगार पहिरो	१००० ब मि	२०५२	बेला बेलामा बग्ने

४७. जल सम्पदा सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा १२ महिना वग्ने तथा मौसमी खोलाहरु पनि रहेका छन । हाल यी खोलाहरुको पानी सिंचाइका लागि प्रयोग भइरहेकोछ । हाल यो वडामा रहेका जल सम्पदाको संख्यात्मक विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

क्रस	जलसम्पदाको विवरण	संख्या	हालको प्रयोग	प्रयोग गर्न सकिने संभावना
१	हीम नदी	०		
२	वाह्रै महिना पानी वग्ने नदी	४	खेतबारी सिंचाई	
३	मौसमी पानी वग्ने नदी खोला	६	खेतबारी सिंचाई	
४	ताल	०		
५	पोखरी	०		

श्रोत: छलफल तथा प्रत्यक्ष अवलोकन

४८. वाली प्रणाली सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा मुख्य लेकाली क्षेत्रमा गहुँ जौ मकै कोदो फापर जस्ता वाली हरु लगाउने गर्छन भने वेसीमा धान मकै गहुँ जस्ता वालीहरु लगाउछन । हाल यो वडामा लगाइएको वाली प्रणाली तल प्रस्तुत गरिएकोछ:

क्र स	जग्गा	बेशी मा खेती गरिने वाली			कछाड मा खेती गर्ने वाली			लेकमा खेती गर्ने वाली		
		पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो	पहिलो	दोश्रो	तेश्रो
१	खेत	धान	गहुँ	०	धान	गहुँ	०	मकै	जौ	०
२	वारी	मकै	गहुँ	०	मकै	गहुँ	०	मकै	जौ	
३	पाखो	कोदो	०	०	भटमास	तोरी	०	०	०	

श्रोत: कृषि विकास कार्यालय जाजरकोट

४९. स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धी विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा हाल कुनै स्वास्थ्य संस्थाहरु रहेका छैनन । नजिकै जिल्ला सदरमुकाम रहेको हुनाले यो वडामा स्वास्थ्य संस्था नभएपनि स्वास्थ्य सेवा वाट खास वन्चित हुनु पर्ने अवस्था छैन ।

क्र स	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	संख्या	क्र स	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	संख्या
१	सरकारी अस्पताल	०	७	उपस्वास्थ्य चौकी	०
२	प्रसुती गृह	०	८	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	०
३	वाल अस्पताल	०	९	नीजि अस्पताल	०
४	आयुर्वेद अस्पताल	०	१०	फार्मसी	०
५	प्राकृतिक चिकित्सा	०	११	क्लिनिक	०
६	स्वास्थ्य चौकी	०	१२	वर्धिङ सेन्टर	०

श्रोत: जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय जाजरकोट

५०. रेडियो स्टेसन सम्बन्धि विवरण

यो वार्ड नं ५ मा रेडियो स्टेसन नभएको हुनाले समावेश नगरिएको हो कुनै एफ एम हरु स्थापना भएमा यसलाई समावेश गर्न सकिन्छ ।

५१. गैह्र सरकारी संस्था सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा हाल सम्म विभिन्न गैह्रसरकारी संघ संस्था कार्यरत रहेकाछन ।सामाजिक परिचालन देखि स्वास्थ्य क्षेत्र,आयआर्जन,भौतिक पुर्वाधार लगायत विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिरहेकाछन । हाल यो वडामा कार्यरत गैह्र सरकारी संस्थाहरु तथा अन्य कम्पनी हरुको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ

क्र स	गैससको नाम	कार्यालय रहेको स्थान	नपामा दर्ता छ ?	उद्देश्य
१	गरीवी निवारण कोष	खलंगा जाजरकोट	छैन	गरीवी घटाउने
२	पहाडी क्षेत्र बिकास अभियान	खलंगा जाजरकोट	छैन	सामाजिक कार्य गर्ने
३	आशा नेपाल	खलंगा जाजरकोट	छैन	आय आर्जन तथा साना भौतिक पूर्वाधार

५२. सार्वजनिक शौचालय सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा सार्वजनिक शौचालय रहेका छैनन

क्रस	शौचालय रहेको स्थान	संचालनको अस्था	संचालक
१			
२			

श्रोत: वार्ड कार्यालय

५३. राजनैतिक दल सम्बन्धि विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा हाल मुख्य रूपमा तीन वटा दलहरू रहेका छन । जसको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

क्र स	राजनैतिक दलको नाम	कार्यालय रहको स्थान	प्रमुखको नाम	कैफियत
१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी	नभएको		
२	नेपाली काँग्रेस	नभएको		
३	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	नभएको		

श्रोत: वार्ड नं ५ कार्यालय

५४. वडामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा हाल जम्मा १ जना कर्मचारी रहेकाछन । यस कार्यालयमा अन्य दरवन्दी भएपनि कर्मचारीहरू आएका छैनन । वडा सचिवको विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

क्र स	कर्मचारीको नाम	पद	शाखा	कैफियत
१	महेन्द्र वहादुर पुन	वडा सचीव	प्रशासन	

श्रोत: भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ प्रशासन शाखा

५५. वडाका निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको विवरण

भेरी नगरपालिका वार्ड नं ५ मा २०७४ को वैसाखमा नेपालमा गणतन्त्र स्थापना पछिको पहिलो स्थानीय निर्वाचन भएकोछ । यो वडामा कुल ५ जना जनप्रतिनिधिहरू निर्वाचित भएकाछन भने सबै ५ जना नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) वाट निर्वाचित भएका हुन । करीव १८ वर्ष पछि २०७४ सालको निर्वाचनमा निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरूको विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

क्रस	जनप्रतिनिधिको नाम	पद	उमेर	लिंग	शैक्षिक योग्यता	चुनाव जितेको राजनैतिक दल
१	श्यामलाल जैसी	वडा अध्यक्ष	३५	पुरुष	एस एल सी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी
२	सिता बस्नेत	महिला सदस्य	४३	महिला	साधारण	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी
३	हिरा बि क	द म सदस्य	३८	महिला	साधारण	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी
४	मोतीलाल बस्नेत	सदस्य	४०	पुरुष	८ पास	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी
५	रमेश जैसी	सदस्य	२६	पुरुष	एस एल सी	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी

श्रोत: वार्ड नं ५ को अभिलेख

५६. समग्र अवस्था र निष्कर्ष

समग्रमा भेरी नगरपालिका वडा नं को वर्तमान यथार्थता प्रस्तुत भएको छ । यो गाउँपालिकको जीवन निर्वाहको अवस्था हेर्ने हो भने अझैपनि ८ महिना धान्न पनि धौ धौ पर्ने अवस्थाछ । यहाको उपलब्ध श्रोत साधनलाई प्रचुर उपयोग गरी विभिन्न अवसरहरुको खोजी गर्दै व्यवसायिक रुपमा पशु पालन तथा विभिन्न कृषि वालीहरुको पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सके यो वडा आगामी ५ वर्षमा समृद्ध वन्न सक्नेछ । यसका लागि वर्तमान यथार्थता भित्र रहेर वृहत्तर गुरु योजना तयार गर्नु पर्ने देखिन्छ । वार्ड नं ५ का समग्र जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको अतुलनीय सहयोग र समर्पणले यो वस्तुगत विवरण तयार भएको हो र यसको समुचित उपयोग गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

